

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 «
Pe o lună . 2 «

Nrul de Duminică
Pe un an . 4 Cor.
: Pentru România și :
America . . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA :
Deák Ferenc-utca 20

—
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscrisuri nu se ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Puterea faptelor.

Zilele aceste unul dintre zeloșii susținători ai ideii de stat național maghiar se plângea în coloanele ziarului »Pesti Hirlap«, că zi cu zi națiunea maghiară e calomniată prin coloanele organelor de publicitate din țările apusene și stă în fața Europei ca un fel de acuzat lipsit de apărător, căci ambasadorii și consulii monarhiei nu fac nimic pentru susținerea bunului nume al poporului maghiar. Guvernul ungar, — așa zice autorul articolului, — oprește, ce-i drept, intrarea peste hotarale regatului ungar a unor asemenea publicațiuni infame, dar atât nu e destul: el trebuie să organizeze și o campanie de apărare plătind anume scriitori care să susțină bunul nume al poporului maghiar.

Cetind lungul articol din »Pesti Hirlap«, ori-și-cine s'a putut încredința, că cel ce l-a scris nu face și el parte din poporul maghiar, căci limba maghiară, pe care o scrie, e mizerabilă. Ți-se impune deci gândul, că aceia-și oameni, care susțin idea de stat național, calomniază prin coloanele foilor din străinătate pe poporul maghiar pentru că să fie cu atât mai bine plătiți când primesc sarcina de a-l apăra.

Nu mai încapă îndoială, că așa și este: mulți ani de zile de-a rândul aceia-și ziariști de profesiune, care sunt plătiți, ca să susțină idea de stat național maghiar în Ungaria, fac și servicii de »informatori« în ță-

riile apusene fiind plătiți și pentru aceste servicii.

N'ar fi dar lucru de mirat, dacă ei s'ar bucură în taină de campania ce s'a pornit contra poporului maghiar, căci în urma acestei campanii au să fie cu atât mai bine plătiți pentru osteneala de apărători.

Ar fi însă o foarte mare greșeală să presupunem, că dânsii au pornit campania, ca să tragă foloase din ea.

Încă de mult cercurile politice din țările apusene sunt dumirite asupra stărilor din regatul ungar și nu numai la Viena, ci și la Berlin, la Paris ori la Londra oamenii cu judecată prevăd, că mai curând ori mai târziu Ungaria va trebui să treacă prin o prefacere radicală. Aceasta rezultă nu din vorbele tipărite la gazete, ci din faptele neîndoioase, care se petrec.

Vorbe se pot scrie și tipări după plac și guvernul ungar plătește și acum ca în trecut pe ceice îi scriu pe plac; aceste vorbe răsună însă în sec, dacă ele sunt în contradicție cu faptele, pe cari totii le știu, și nu pot să le tăgăduiască nici ambasadorii ori consulii monarhiei, nici ziariștii plătiți de guvernul ungar.

Din fapte rezultă, că un stat național maghiar n'a existat niciodată și nu există nici azi, nu »de jure« fiindcă prin legiurile dualiste Ungaria a fost organizată ca stat *poliglot* și regele Apostolic al Ungariei se adresează totdeauna la *popoarele* sale din Ungaria, nu »de facto«, fiindcă românii, ger-

manii și slavii din Ungaria se consideră și vor să fie considerați cetățeni ungar, dar nu *maghiari*.

Tot ceea ce se face dar din punctul de vedere al unui stat național maghiar imaginar e o aberațiune, care stă în contradicție și cu legile statului ungar, și cu intențiunile coroanei ungare, și cu realitatea: aceasta o vede lumea și nimeni nu poate s'o tăgăduiască.

Guvernele ce s'au succedat în timpul celor din urmă două decenii în Ungaria au compromis poporul maghiar prin faptele, pe care le-au savârșit, și numai prin iar alte fapte, iară nu prin vorbe scrise de sâmbriași mai poate să se reabiliteze »nobilă« națiunea maghiară.

S'au bucurat maghiarii pretutindeni de multe simpatii câtă vreme s'au luptat contra Austriei reacționare, și statul ungar era susținut de toată lumea ca punct de plecare pentru liberalizarea monarhiei habsburgice: în luptă cu o Austrie democratizată Ungaria nu se poate susține decât democratizându-se și ea. O Ungarie reacționară nu are nici un rost în viața Europei, care asistă la organizarea constituțională a Rusiei și a Turciei.

Oricât ar cheltui guvernul ungar, poporul maghiar nu-și mai poate câștiga bunul nume decât întrând de bună voie în curentul ideilor moderne.

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

„Convorbiri de Luni“.

A doua scrisoare.

— Unui călător. —

Ești la Vesen într'o casă țărănească de lângă lac, cu ruina unui cuib de feodali pe țărmlul protivnic.

Il curios.

Rândurile mele le vei primi în Luzern.

Ah frate ce ți-i și cu inima omului! Când e într'un loc, vrea să fie într'altul; când sunt în țară ași vrea să fiu aiurea, peste hotare, în cine știe ce oraș de prin Apus, iar când sunt acolo sufăr de dorul patriei și-al cuibului.

Uite acum de pildă ași vrea să fiu în Luzern, să trec dimineața pe vechile poduri de peste Reuss, în bolțile cărora Meglinger un pictor vechiu — a zugrăvit danțul morților în nenumărate scene; ași vrea să stau de vorbă cu țărani care vin la târg, lângă fântâna gotică din Weinmarkt în firdelile căreia stau sculptați, vechi războinici în armure medievale, să ascult orga de seară la Saint-Léger, ori să aștept asfințitul lăsând vâlruri trandafirii peste lac, peste Righi, peste castelele gotice îmbrăcate în iederă și stanjinite.

Ce oraș frumos e Luzern și cât de mult are să-ți placă!

Acolo, dimineața ridicând cortina de neguri a nopții, ochiul spectatorului vede unul din cele mai mărețe decoruri ale naturii: lacul celor patru cantoane, țărmlurit de stâncile dramatice ale Alpilor, — scenă sublimă și repede schimbătoare

cu apusuri eroice, cu fohnuri năprasnice, cu flăcări de zori, cu țipete de vulturi, cu vârfuri de ghiață, cu lupte de nori, cu aprinderi de lună, cu fulgere, ori cu sunete de clopote, pe care Schiller a eternizat istorica luptă pentru libertate a elvețienilor în legenda eroică a lui Wilhelm Tell.

Oh! duhul lui plutește pretutindeni ai ei!

Și valurile, și codrii, și apele ce se prăbușesc și vulturii acățați pe creste, țipă în văzduh deasupra prăpăstiiilor năprasnice: libertate, libertate...

Sunt locuri unde natura, te înflăcărează, te înalță, îți deschide cerul, și unde nu poți trăi de de cât liber...

Acolo, nu vor suna veșnic cătușele robiei, pentru că sufletele sunt mai tari decât lanțurile și fierul se rupe.

Ași vrea să fiu lângă tine să te port pe poduri, pe strade, în vechiul târg, să-ți arăt turnul în care lucernezii își ascundeau tezaurul cetății în vremuri viforoase, ori să cetim pe Schiller lângă bordeea de păstori, sus pe munte, ori la Rüllli între stânci.

Dar ascultă frate. Ești singur. Vrei să vezi o operă în care maestrul etern a pus un zâmbet de mulțumire?

Ia-ți toiagul, aruncă ți traista pe umeri, pune-ți flori la pălărie, ia vaporul și coboară la Treib lângă Mythenstein, — stânca aceia în care elvețenii recunosători au săpat numele lui Schiller, cântărețul lui Tell.

Treib e o cârciumă istorică, un »chalet« singuratec pe lacul celor patru cantoane. Nu e la țărml, e chiar pe apă, căci se sprijină cu un picior în lac. Fiecare fereastră e o grădină de flori, iar dacă intri în Trinkstube jos, vezi un lăuntru de cârciumă medievală, ca acelea în cari petreceau se-

niorii când se întorceau dela lupte ori dela vânatoare. Pereții sunt plini de zugrăveli, de inscripții scrise în litere gotice, de coarne de cerb, de câteva trofee cavalești, iar pe polițe stau înșirate năstrape mari, oale de lut, tipsii cu scene de ospățuri vechi și vulturi împăiați.

Aici poposesc drumeții, pelerinii, păstorii, țărani din Seelisberg, vânătorii, pescarii și fetele din Brunnen cari vin cu luntrea după flori.

Treib e o cârciumă frumoasă ca din poveștile cavalești...

Ah și câte lucruri n'am văzut eu adăstând acolo în bătaia lunii, ori venind desnădăjduite pe furtună, ca corabia lui Gessler acum șease veacuri!

Cine știe un cântec frumos vine acolo să-l cânte, cine are flori frumoase vine acolo să le dăruiască, cine e tânăr și visează vine acolo să petreacă, cine e bătrân vine acolo să-și cânte balada tinereții, cine n'a avut parte de iubire vine acolo să se mângâie.

Treib e o cârciumă frumoasă ca din poveștile cavalești...

Din Seelisberg o coborit odată aici un moșneag cu o nepoțică bălaie și-a lăsat-o să slujească căci eră săracă fetița și moșneagul n'avea nici de unele. Era aib ca un munte de ghiață și uscat ca cârja în care se răzîmă. Fetița spălă cânille de lut, scutura trofee de praf, udă florile din ferestre, dădea din cap oaspeților cari veniau și plecau, dar de când s'a făcut mare, Gretel rostește toată casa, harnică ca o albină și frumoasă ca o zână.

Dacă ai cetit pe Faust și ți-ai plăzmit icoana Margaretei, ai s'o vezi în chipul fetei frumoase dela Treib, cu două coade pe spate, cu piepta

Re forma electorală. Ziarul »Neues Wiener Tagblatt« dă niște informații »autentice« cu privire la stadiul în care a ajuns chestiunea reformei electorale. Aceste informații purced dela un anonim bărbat de stat maghiar. Iată-le în resumat: Conte Andrassy a primit deja sancțiunea prealabilă pentru proiectele sale. Maiestatea Sa și-a rostit cuvântul de aprobare cu ocaziunea recentei audiențe acordate lui Wekerle care i-a prezentat motivarea proiectelor, cea mai proprie creațiune a ministrului Andrassy. Reformele se compun din două proiecte și se întemeiază pe principiul dreptului electoral universal și nemijlocit. Alegătorii vor fi toți, cari scriu și citesc în limba lor maternă. Numărul alegătorilor va crește în urma acestei dispoziții dela un milion la 2,700.000. Acest număr va crește an de an în proporție inversă cu numărul analfabeților. Sporirea voturilor va mai rezulta și în urma sistemului plural. Pe baza censului intelectual și a censului de dare mulți alegători vor primi două ori chiar trei voturi. În felul acesta numărul voturilor crește cu 1,300.000 voturi.

Votarea se va face după comune și în mare parte secret. Cercurile electorale se vor aronda din nou, așa, că în parlamentul ce se va constitui pe baza reformelor vor fi cu 40 până în 50 mandate mai mult. Contele Andrassy își va prezintă proiectele în cameră îndată după încheierea sesiunii delegațiilor, la sfârșitul lunii Octomvrie.

Informațiile acestea nu sunt decât o novă înmânunchiare a svonurilor și combinațiilor de peste vară. Ele sunt de sigur tot atât de t ce«.

»Sași și români«. Cu prilejul unui articol apărut într'un ziar din Lipsca, în care se stăruie asupra contrastului de interese dintre români și sași. »Sieb-Deutsches Tagbl.« scrie un articol de fond cu titlul de mai sus. Articolul stăruie mai întâiu asupra antagonismului »fatal« dintre români și sași pe terenul economic. Lupta economică pentru proprietatea imobiliară creează

brodat și cu funde de mătăasă aduse de tneri îndrăgiți din Brunnen, din Schwitz, din Altdorf, din Stans ori din Luzern.

Moșneagul a murit. L'au îngropat la Seelisberg; cărja i-au făcut-o cruce. De atunci fata bălaie din Treib a rămas singură, cu două roze în obraji, risipind belșug de dragoste în fiecare suflet — iubita tuturor și-a nimănuia...

Cine știe un cântec frumos, vine aici să-l cânte, cine are flori frumoase vine aici să i-le dăruiască, cine e tânăr și visează vine aici să-i, petreacă, cine e bătrân vine aici să-i cânte balada tinereții, cine n'a avut parte de iubire, vine aici să-l mângâie.

Treib e o cârciumă frumoasă ca din poveștile cavaleresti...

În nopțile de acalmie, când luna se ridică peste turnurile albe din Gerssau și apele sunt de argint, la Treib stau înșirate luntrile proptite, ferestrele sunt deschise, luna se uită înlăuntru și Gretel cântă împletindu-și coadele:

»Eră în Tale un rege...«

Trofeele din păreți se mișcă, capetele se sprijinesc pe umeri, lacrimile curg, gurile stau mute, cerul visează, iar la Mythenstein, spun păstorii cei tainici, se vede ascultând pe vârful stâncei, umbra unui rege în armură cavalerescă.

Ei zic că Gretel e o vrăjitoare... eu cred că i cea mai frumoasă fată din lume și îndrăznețul, care i-ar smulge vâlul de fecioară ar stropi cu sânge cușitele din părete.

Treib e cârciumă frumoasă ca din poveștile cavaleresti.

Gretel e acolo, — iubita tuturor și-a nimănuia. Ia-ți toiașul și pleacă: fericirea e o fată frumoasă...

Sinaia.

Gh. D. Mugar.

acest antagonism și silește pe sași la o luptă de defensivă împotriva p etinsei »năvale« românești.

Ne facem și noi și români, — zice ziarul săsesc — o datorie de conservare națională ducând lupta asta, dar să împlinim, zice, datoria asta în mod serios, obiectiv și demn.

Frumoase cuvinte, și admitem sașilor dreptul de a-se apăra de orice atac, fie pretins, fie adevărat. Dar nu putem admite ca sașii să treacă dela defensivă la ofensivă expropriind pe români cum fac în multe locuri.

Partea a doua a articolului se ocupă de comunitatea de interese culturale dintre noi și sași și face o mărturisire, pe care o reținem. Datorăm unul altuia recunoștință, zice articolul, români ne-o datoresc nouă căci noi din timpuri vechi am fost dascălii lor, în cultura materială și intelectuală (aici numai în parte N. R.) și noi datorim recunoștință românilor, pentru că ei singuri prin faptul prezenței lor, în trecut și în prezent ne-au fost un zid de apărare împotriva maghiarizării.

Slovacii deschid focul. Zilele trecute fruntașii partidului național slovac din comitatul Arva, au ținut o consfătuire la Jablonca, hotărând să scoată un ziar de propagandă și să organizeze mai multe adunări populare pentru sufragiu universal. Acțiunea aceasta a slovacilor e chemată să paralizeze năsuințele partidului popular, care reușind să puie în fruntea comitatului pe un membru al său, a crezut că terenul e ca și cucerit.

Darea de seamă a dlui deputat Dr. T. Mihali.

— Raport special. —

Deș, 15 Aug. 1905.

La 9 a. l. c. și-a ținut dl Dr. T. Mihali înaintea alegătorilor săi darea de seamă în Ileanda-Mare. Fiind zi de Duminecă, alegătorii și poporul din Ileanda și satele învecinate s'au adunat în număr mare.

Dl Mihali, în tovărășia soției sale și a dlui deputat Dr. Alexandru Vaida, precum și a altor doamne și domni din jur și din Deș, a intrat în Ileanda pe la 9 ore dim. Au mers deadreptul la biserică, unde erau așteptați cu poartă de triumf. Poporul în frunte cu preoții slujitori la altar, îmbrăcați în odăjdii, în mână cu crucea și evangelia, i-a primit cu vii manifestații de bucurie și iubire. Dșoarele Eugenia și Eleonora Cosma, Valeria și Lucreția Gog, Veturia Vaida și Sidonia Beșe, toate din Ileanda, îmbrăcate în costume naționale, au întâmpinat cu flori pe oaspeți. La intrarea în curtea bisericeii, înaintea porții de triumf, dl Dr. Victor Pop, inimosul și energicul avocat tânăr din Ileanda, a rostit următorul discurs de bineventare:

D-le Deputat! Dragostea de neam Te-a îndemnat să intri în șirul luptătorilor noștri politici și poporul român din cercul electoral al Ilenzii a priceput intenția d-tale, s'a însuflețit de ea, a alergat la urmă și cu votul lui și-a pus încrederea și nădejdea realizării aspirațiilor sale în D-ta. Și nu s'a înșelat în speranțele și în încrederea depusă în d-ta, căci în acești câți-va ani, de când reprezinti cercul nostru în casa țării, luptă de erou ai purtat împreună cu ceilalți deputați naționaliști pentru realizarea idealului nostru.

Și dacă lupta purtată de d-voastră încă nu a avut rezultatul dorit, nu lipsei de energie este a se atribui, nici lipsei de devotament față de poporul român și cauza lui, ci vitregiei sorții, timpurilor grele, ce trec peste poporul nostru și disproporției numerice, ce există între d-voastră, deputați naționaliști și între deputații partidelor aliate dela guvern.

Dar sperăm, că oarecândva, poate după grele, chiar desparate lupte, totuși ne vom vedea idealul

realizat, căci orice acțiune, ce are la spate viață și entuziasm are să prospereze; iar la spatele luptei purtate de d-voastre suntem noi, noi milioanele de români; noi milioanele de fi ai naționalităților din această țară, și în noi există viață și entuziasm.

Vii acum să-ți faci darea de seamă. Asta ne place, pentru că mult ne place să te vedem în mijlocul nostru, dar activitatea d-tale și a celorlalți deputați naționaliști o cunoaștem deja; o cunoaștem fiindcă pas de pas am urmărit-o cu însuflețire și de multe-ori cu lacrimi.

Ai fost totdeauna sentinela la postul său; ai luptat cu virtutea soldatului român; de aceea poporul român din acest cerc cu dragoste a alergat întru întâmpinarea d-tale să-și deie tributul de recunoștință și cei adunați aici, precum și cei rămași la vetrele lor, prin mine te salută cu obișnuitul salut românesc de: bine ai venit!

Ți-am făcut această modestă poartă aci în fața bisericeii, fiindcă noi convinși suntem, că lupta noastră este plăcută lui D-zeu, pentru că își are baza în drepturile divine și naturale. Am făcut-o aci, fiindcă biserica a fost leagănul, crescătoarea și ocrotitoarea neamului nostru, a fost scutul limbei și datinilor noastre, și de aceea am aflat de cuviință, că ori-ce moment mai însemnat din viața noastră să-l aducem în legătură cu sentimentele noastre de pietate. Am făcut-o aci, fiindcă poporul nostru totdeauna a legat strâns legea lui românească de legea creștinească.

Vom intra împreună cu D-ta prin această poartă în casa lui D-zeu și acolo vom da laude și mulțumiri lui D-zeu pentru că ne-a ajutat să putem susține lupta cu bărbăție și vom cere de la D-zeu ca și pe viitor să ne ajute a o purta tot așa, și lupta noastră să o facununeze cu izbândă.

Vă mai zic odată bine a-ți venit și D-zeu să vă trăiască întru mulți ani!

Bine ai venit în mijlocul nostru d-le deputat dr. Al. Vaida, cel mai brav dintre luptători. Îți mulțumim, că din depărtare ai venit să însoțești pe iubitul nostru deputat și cu prezența d-tale să oțalești simțămintele noastre românești. Să trăiți la mulți ani!

Biserica și curtea ei spațioasă eră ticsită de lume.

Serviciul divin a fost celebrat de d-nii preoți: Ioan Pocol (Buzăși), Nic. Cosma (Ileanda), și Emil Mureșan (Bărsen). Pe toate fețele radia cucernicia religioasă și mulțumirea sufletească, când domni și țărani înfrățiți în credință și aspirațiuni, cer ajutorul Atotputernicului D-zeu, în mijlocul năcazurilor grele o clipă de alinare în valurile rugăciunii!

Dela biserică dl deputat și oaspeții săi au fost invitați la casa dlui dr. Victor Pop, unde amabila doamnă li-a servit un dejun.

În timpul acesta mulțimea de popor umpluse locul destinat pentru adunare: un platou înalt de lângă sat, în apropierea bisericeii reformate. Pe la orele 11¼ sosesc și d-nii deputați cu escorta lor între aclamațiile însuflețite ale alegătorilor. Administrația eră reprezentată prin pretorul-șef și încă un altul. Ca tipul adunărilor românești se fie complet, nu lipsea nici ceata de jandarmi, vre-o 30 înși, pentru »paza« ordinei.

De față fiind toți, adunarea întâiu s'a constituit, alegându-se de președinte dl preot din Buzăși: Ioan Pocol, care după o vorbire însuflețită deschide ședința și propune, iar adunarea, între aclamații frenetice, primește a se trimite Majestății Sale Regelui telegrama următoare:

»Alegătorii și poporul român din cercul electoral Ileanda-mare aduc Majestății Voastre tributul de devotament și loialitate neclintită, venerând în Maj. Voastră pe inițiatorul preagrațios al tegei sufragiului universal, dela care toți cetățenii lipsiți de drepturi ai Ungariei așteaptă un viitor mai fericit!«

Ia apoi cuvântul dl dr. T. Mihali și într'o vorbire care a durat peste 2 ora, rostită cu multă vervă oratorică, și-a făcut darea de seamă, caracterizând situația politică din toate punctele de

vedere și arătând activitatea și lupta deputaților naționaliști din parlament.

În lipsa stenografierii e peste putință să redai o vorbire în dimensiuni așa de mari, cum a fost a dlui Mihali. Mă mărginesc numai la generalități, și aceste în liniiaminte numai.

D-sa începe cu exprimarea bucuriei ce o simte când se vede iarăși în fața și în mijlocul alegătorilor săi iubiți. Au trecut 2 ani decând și-a ținut mai pe urmă darea sa de samă. Căci în anul trecut a fost ocupat nu numai în casa țerii, ci și afară de parlament, luând parte la mai multe adunări populare din Banat și Bihor, și la alegerea glorioasă din Beiuș unde a învins, în ciuda greutăților de tot felul, inbitul nostru dr. Vasilie Locacin (sp/ause însuflețite).

Că ce luptă au purtat și cât interes au arătat deputații clubului naționalist din parlament, întru îndeplinirea conștiințioasă a datorințelor lor: dovedă împrejurarea, că jumătate din analele parlamentului sunt umplute cu vorbirile deputaților naționaliști.

Nu mai o politică cinstită și sinceră cu deviza *dreptate, egalitate și frațietate* poate salva țara și popoarele ei. Dar guvernul și partidele politice pe cari se razimă nu au în vedere principiile aceste, deci și lupta deputaților români, slovaci și sârbi e foarte grea.

Dela 48 până azi guvernarea țerii a fost în mâna și sub influința aristocrației. Sub conducerea aceasta lucrurile au mers și merg rău de tot. A sosit vremea să vie însuși poporul acum, ca să vindece ce a stricat trecutul. Mijlocul e noua lege electorală. Deputații români și aliații lor au accentuat aceasta prima oră și cu toată hotărârea în adresa lor la mesajul de tron. Și iată, că e pe cale realizarea, ba a devenit poruncă dela însăși Majestatea Sa.

Adevărat că se trăgănează lucrul, dar al adonat nu va fi mai mult. Adevărat, că guvernul născoceste ciugăriri și restricții pentru naționalitățile nemaghiare, — însă avem nădejdea, că Majestatea Sa nu va sancționa o lege nedreaptă, făcută contra intențiilor Sale prealalte, căci bine știe, că soarta tronului, a țerii și a popoarelor ei numai atunci va fi sigură, și năcazurile, de cari suferim astăzi cu toții, numai atunci vor dispărea, când toți cetățenii patriei vor avea libertate să-și spună voința și dorința. — Cum soarele de primăvară dă viață și renaște natura smorțită de gerul ernei, astfel se va trezi și va prospera poporul, iar prin el țara, când legea făgăduită de Majestatea Sa îi va da dreptul și libertatea.

Explică apoi amănunțit cum ar trebui să fie legea făcută și cum voiește să o schimonosească guvernul. Tendința, zice mai departe, e vădită: naționalitățile nemaghiare să nu poată trimite deputați de ai lor în parlament, căci li s'ar coveni după numărul sufletelor. Teama și frica maghiarilor n'au nici un temei. Poporul românesc și celelalte naționalități în toate timpurile au dat dovezi strălucite de lealitate, credință, vitejie și patriotism față de Tron și țară. Dar nu se pot desbrăca de limba, legea și datinele lor, cu un cuvânt de firea lor. Nici nu o vor face în veac. Însă chiar aceasta însușire e chezașia iubirii lui de patrie, pentru că cu atât mai adânc își va iubi țara, cu cât mai fără margini își va putea păstra și desvoltă însușirile lui minunate ca popor etnic alcătuit de stat.

Românii sunt un popor cinstit, cu frica lui D-zeu, dornic de cultură și înaintare. Cuvine-se deci să aibă parte de toate bunurile ce izvoresc din libertatea deplină și să fie scutiți de șicanările și necruțarea de tot felul la care este expus fără încetare.

Dacă însă guvernul va alcatui legea electorală pe baza pluralității și cu alte restricții, — va trebui să-și ridice glasul în număroase adunări toate popoarele din țară, să se alieze și să protesteze cu energie până și la treptele Tronului.

Trăim într-o epocă de tranziție în care se plămădește viitorul. Să grijim și să fim treji. Cum ne vom așterne acum așa ne vom odihni.

Popor cu două limbi nu există nicăieri. Inzadar tind la însușirea limbii ungurești atât legile școlare ale lui Apponyi, cât și proiectul noii legi electorale. Vorbește mai pe larg despre legea lui Apponyi, care e menită mai mult să zăpăcească pe bieții copilași, decât să-i deștepte. Instrucție cu efect nu se poate decât numai în limba ma-

ternă vorbită de tinerile mlădițe. Poporul nici n'are trebuință de două limbi. Cu toate acestea n'avem să fim din cale afară îngrijorați. Un parlament ieșit pe baza unei legi electorale cu sufragiu universal va modifica și abroga multe legi. Nici o lege omenească nu e de durată veșnică.

Trece apoi la politica economică și financiară a țării. Legile, cari regulează în privința aceasta viața de stat, au multe neajunsuri și nici pe de parte nu ating măsura prin care să se facă uzurări. Ba dacă ținem în vedere pedepsele enorme și aplicarea fără milă a lor în cazurile de transgresiuni, de multeori absolut nevinovate, se poate zice, că poporul are mai mare pagubă decât folos din legile acelea.

Se oprește mai stăruiitor asupra noulor legi: a contingentului de spirit și a modificării legii de execuție, arătând părțile lor păgubitoare, apoi continuă:

Când adăugăm la toate aceste sarcinile grele de quotă și de cele aparținătoare pactului cu Austria, apoi schimbarea regulamentului parlamentar, prin care chiar și deputaților li-se pune lacăt pe gură, — putem constata cu durere, că guvernul de acum nu ne a adus nici un bine, ci chiar pe dos a făcut cele ce le făgăduia la început, mai ales când el și partidul său erau în opoziție. Asta e pricina, că deputații din partidele coalizate nu îndrăznesc a se înfățișa înaintea alegătorilor pentru dări de seamă. Ba la ultimele alegeri partiale nici n'a izbutit guvernul cu candidații săi. Lucrurile acestea se întâmplă chiar în mijlocul populațiilor maghiare, nutrită de numele lui Kossuth și de ideile de independență.

Ca român și ca președinte al clubului deputaților naționaliști am mare și grea răspundere. Mă gândesc mereu, îmi întreb conștiința și mă sfătuiesc cu preaestimații și iubiții mei colegi deputați, — între cari, mulțumită lui D-zeu, domnește cea mai perfectă dragoste, înțelegere și armonie, — asupra căilor și mijloacelor prin cari să ajungă țara și toate naționalitățile cari o constituie, la îndeplinire și fericire. Însă văd cu mare îngrijorare, și v'am arătat și d-voastră, că guvernul și partidele pe cari se razimă, alte căi bat și alte mijloace întrebunțează. De aici urmează, că noi, deputații naționaliști, deocamdată nu vă putem arăta decât priveliștea unei lupte de apărare, cinstită și rezolută, combătând energic cu toate ocaziunile măsurile majorității parlamentului și proiectele de legi ale guvernului, cari ni-se par nedrepte, ori păgubitoare. Sperăm însă că vă vom arăta și învingeri, căci țara par'că se trezește în toate părțile, curentul principiilor democratice din ce în ce ia avânt mai mare, se aud glasuri și dorinți cari se apropie de ale noastre.

Câte sunt de făcut și de îndreptat în viața culturală, agronomică, industrială și comercială! Mai ales de câte neajunsuri și năcazuri suferă bietul țaran agronom! Guvernul însă n'are vreme și inimă pentru trebuințele lor. Noi nu suntem opoziție dinciadă, ci din necesitate. Deputații naționaliști ar saluta cu bucurie proiecte de legi folositoare și s'ar bucura când n'ar trebui să combată mereu, ci să și aproabe. Dar guvernul nu râvnește la asta, ci își face titlul de glorie din legi și măsuri, prin cari se amărăsc și neîndreptătesc naționalitățile nemaghiare. El va ajunge soarta, căci a ajuns de și-a pierdut încrederea chiar și la cetățenii din partidele lui, cari încă stau azi desamăgiți și neîndestuliți până la culme.

După acestea vorbește de necesitatea și dreptul de a ne organiza în partid politic. Miniștrii de pe vremuri: Hieronymi și Perczel ne-au oprit, ne-au desființat — pe hârt e, scriind în ucaturile lor, că nu existăm ca naționalitate. Nu? Iată că existăm, întăriți încă și ajunși în parlament pe baza programului nostru național. Până când ei, miniștrii „desființatori“ au trecut, împreună cu partidul lor de atunci, cum trece fumul și furtuna. Așa va păți-o și dl Andrassy.

În legătură amintește de hotărârea poliției din Arad, echoul ministrului de interne, prin care deputații români din comitatul Aradului, concretuți cu lucrările pregătitoare pentru organizarea partidului și a clubului dietal al naționalităților, sunt pedepsiți pe motive ridicole.

Cu toate acestea — continuă dl Mihali — organizația trebuie să se facă. Trebuie să ne strângem rândurile, să ne conziderăm toți de membrii partidului, să contribuim la întărirea lui cu toate mijloacele morale și materiale. Toată suflarea românească de acelaș gând și de aceeaș simțire să

fie străbătută. Să ne iubim, să ne interesăm unii de alții, să învățăm unii dela alții, să ne interesăm de toate manifestațiile politice și culturale din toate locurile locuite de români.

În scopul acesta ar trebui să-și țină de datoriță sfântă oricare român, domn sau țaran știutor de carte, ca să sprijinească și să cetească ziarele românești, cari stau în serviciul neamului pe teren politic și cultural. Însă numele tuturor acestor foi. „Gazeta Transilvaniei“, care a împlinit 70 de ani de când aduce serviciile sale prețioase neamului, ne umple de mândrie și recunoștință. Să-i exprimăm recunoștința și stima noastră și din adunarea aceasta. (Aplauze și aprobări furtunoase).

Nu numai pentru luminarea și instruirea noastră trebuie să cetim foile românești, ci și pentru ale sprijini materialmente, cu atât mai vârtos, că redactorii lor mereu sunt prigoniți de procurori, osândiți de justiție la închisori pe multă vreme și la amende de bani în sume așa de mari, că întrec modestele venituri ale foilor.

Trebuie să se îndeletnicească țaranul român cu cetitul și scrisul chiar și de hatrul noii legi electorale și astfel să-și asigure dreptul de alegător la orice eventualitate.

La sfârșit dl Mihali mulțamește alegătorilor pentru dragostea cu care îl încunjură și pentru buna ordine ce o manifestează cu toate ocaziunile, desfidând, cu ținuta lor pașnică și exemplară, lipsa măsurilor ce le ia administrația, concentrând, ca și acuma, o armată întreagă de jandarmi.

Duceți salutările mele și celor de acasă ai D-voastre; fi-ți încredințați că și pe viitor voi lucra din toate puterile mele pentru interesele țării, ale d-voastre și ale neamului nostru. (Aclamații și aplauze).

După o scurtă pauză ia cuvântul dl avocat dr. Victor Pop, zicând:

Mult stimat dle deputat! Am cunoscut și până acuma activitatea D-tale și a soților de un principiu din parlament. În expunerea d-tale reîmprespătând fazele acelei activități, am avut un prea plăcut prilej de însuflețire. Vă mulțumesc în numele poporului din acest cerc pe care îl reprezentați în parlament!

Noi cu toate forțele vă vom sprijini în nizațiile d-voastre.

Se adresează apoi către adunare și cetește, iar adunarea primește cu însuflețire următorul:

Proiect de rezoluțiune.

Alegătorii români din cercul electoral al Ilenzii-Mari prezenți la adunarea dării de samă a deputatului lor: Dl Dr. Teodor Mihali, ținută la 9 August n. 1908, în Ilenda-Mare, unde ascultând cu atenție vorbirile rostite și îndeosebi raportul iubitului lor deputat dietal, — enunță cu unanimitate următoarea

Rezoluție:

1. Noi alegătorii români din cercul electoral al Ilenzii-Mari, ascultând cu atenție darea de samă a deputatului nostru Dr. Teodor Mihali, ne exprimăm mulțumirile cele mai călduroase față de d-sa și față de prea stimații săi colegi din partidul naționalităților, pentru ținuta lor vrednică și bărbătească, ce au dovedit-o în parlamentul țării.

Cu mândrie și înălțare de suflet am urmărit activitatea lor cinstită, rezolută, neobosită, luminată, solidară și impunătoare! Dorim și îi rugăm, ca și pe viitor cu aceeași frățescă înțelegere și armonie și cu același curaj neînfrânt să lupte pentru binele patriei noastre comune, pentru libertatea politică și culturală a tuturor popoarelor cari o constituie, după principiul singur trăinic și mântuitor de: *dreptate, egalitate și frațietate*.

Luptând astfel în fața țării și a lumii civilizate, — îi vom urmări neclintit cu iubirea neștrămutată și cu sprijin devotat, ca

pe apostolii dorințelor noastre de bine și de înaintare.

Cu părere de rău și îngrijorați de soarta țării constatăm, că în cercurile guvernului și în partidele dela putere nu numai se necotesc total, ci în pornirea primejdioasă a unui șovinism de rasă se comentează în mod meschin și se taxează de antipatriotice tendințele pacinice și drepte ce le urmăresc deputații naționaliști; — și în loc să fie ascultate sfaturile lor înțelepte, se votează de majoritatea parlamentară legi, cari amăresc inimile cetățenilor și îngreunează încă mai mult sarcinile și năcazurile sub cari gem de vremuri îndelungate.

2. Pentru manifestarea sinceră și nefalzificată a voinței cetățenilor și pentru exercitarea ei liberă la alegerile de deputați dietali, din nou cerem o lege dreaptă, cu vot secret, pe comune și egală pentru toți cetățenii patriei, fără vre-o restricție. Contra unei legi pe baze de principii contrare, protestăm cu toată hotărârea.

Rugăm pe deputații noștri, ca pentru elup-tarea acestei legi să-și pună în cumpănă toate puterile și înfrunțările lor, să se alieze în aceasta luptă cu toate partidele, cari sunt conduse de aceleași principii de dreptate și umanitate și să recurgă la toți factorii constituționali, în caz de nevoie să iee inițiativa unui congres general al tuturor naționalităților și partidelor, cari în privința legii electorale sunt stăpânite de aceeași voință și dorință.

3. În aceste timpuri critice având îndoita lipsă pentru orientări, sfaturi sincere și informațiuni drepte — ne exprimăm dorința ca presa noastră să fie sprijinită și celată în măsură mai mare ca ori când.

4. Dorim și cerem, ca și naționalităților nemaghiare din patrie să li-se lase dreptul elementar cetățenesc de a se putea organiza în partide politice ca orice partid din lume, în toate țările civilizate. Prin urmare cerem, ca edictele ministeriale și măsurile administrative, cari calcă în mod volnic această libertate elementară, să fie scoase din vigoare.

5. Rugăm partidul naționalist parlamentar să stăruiască prin toate căile și mijloacele ce-i stau la dispoziție, ca persecutarea presei nemaghiare să înceteze și să facă toate demersurile necesare încercând să exopereze dela Majestatea Sa agrafiarea condamnărilor politici.

6. Dorim și cerem conlucrare pacinică pe baza principiilor democratice și de egalitate cu toate popoarele patriei noastre în folosul țării și a cetățenilor ei fără deosebire de limbă și religie, — deci cerem, ca guvernele țării să lucreze întru scopul acesta și să abandoneze politica, nefastă de a jigni și omori deosebitele clase și în deosebi naționalitățile patriei noastre.

Se rădică acum dl deputat dr. Al. Vaida și în atenția generală și des întrerupt de aplauze, rostește discursul ce-l dau aci în extras:

Fraților! De când am fost mai în urmă, acum sunt 2 ani, între d-voastră, tot la darea de seamă a iubitului d-voastră deputat și șef al nostru (trăiască!) multe au trecut peste capul meu (strigăte: să trăiască) și a deputaților români. Dar și multe am învățat de atunci încoace și multe am experimentat.

Între altele am experimentat, că domniile dela putere nu se pot vindeca de boala de a vedea în noi numai demagogi și agitatori fără suflet. Pentru aceasta? Noi nu dușmănim pe nimeni și nu lucrăm contra unguirilor. Dar păcatul ni-e, că vă puneți încrederea în noi, pe cari ne cunoașteți, cari suntem de un sânge și neam cu d-voastră și despre care știți că numai pentru binele d-voastră lucrăm. Deci ne alegeți pe noi, și nu pe Kardos și alți domni trimiși din Budapesta, despre cari mai târziu numai aflați că ce firme erau și cum voiau să vă ferească.

Noi aceea vorbim și aici între d-voastră, ce în parlament. Nu agităm, ci adevărul spunem la toți și pentru toți. Așa dar dacă învingem la alegeri, nu învingem pentru că suntem agitatori.

Poftească guvernul și oamenii lui să vă câștige încrederea și inimile prin purtarea blândă, prin legi drepte și bune; să vă fie mai mari binevoitori și iubitori ca noi, — atunci, poate, ar avea cuvânt să se căiască, dacă tot noi, iar nu ei ar izbuti la alegeri.

Guvernul însă are alte griji: interesele claselor aristocrate și bogate, din sânul cărora ies miniștrii, fișpanii și alți domni mari. Nu mult il doare de năcazurile mulțimei sărace. Chiar și țărâtimea maghiară e neîndestulită. Dovadă emigrările cu droaia în America, formarea de partide democratice și socialiste în părțile locuite numai de maghiari. Cu atât mai puțin îi pasă guvernului de popoarele nemaghiare.

Când a venit la putere coaliția, se credea că va intra o eră nouă, mai bună. Căci despre un guvern, ce venise după atâtea frământări sgomotoase și cu atâtea făgădueli, se putea presupune, că are conștiința responsabilității înaintea lui Dumnezeu și a lumii. Iar acum ce vedem? Am dat îndărăpt cu toții, românii și ungurii. Numai sarcinile s'au sporit și cât au încă să se sporească!

La guvernul de mai înainte, poreclit liberal, în teorie cel puțin, trăia încă un germen de liberalism. Apponyi cu legile lui a omorât și germenele acela. Politica lui Apponyi naște ură și ceartă, nu pace. Dupăcum a apucat-o înainte, vom ajunge de ne vom certă nu numai în sate, ci și în familie, pe temă de confesionalism. El nu numai între maghiari și nemaghiari face deosebire și măsură cu alte măsuri, ci și între confesiuni.

Pacea și bunăînțelegere numai cu dreptatea și egalitatea se poate dobândi. Exemplu recent stările din Turcia și Macedonia, pe cari oratorul le descrie cu mult haz. Pornesc marile puteri, între cari și noi, vai de capul nostru.

Atunci ce face tâlharul de turc? Într-o bună dimineață dă constituție și libertate popoarelor. Urmează? Marile puteri rămân cu buzele drâmboiate, iar bandele de greci, bulgari, sârbi și macedo români, cari se împușcau de după tufe, de după stânci, arunca armele, se îmbrățișează și se pupă de bucurie.

Azi, când și în China și în Persia se dă libertate, n'avem să fim îngrijorați prea tare. Pilda Austriei va naște și la noi aceeași lege electorală. În țările civilizate chiar și femeile cer și capătă drept de alegere. Oratorul e aderent dreptului de alegere la femei, îl explică și dovedește cu mai multe exemple serioase și glumețe. Năcazurile și interesele femeilor și copiilor numai femeile le pot înțelege cum se cade. Chiar și acum au influență femeile la alegeri.

Nu poartă frică dl Vaida nici de o lege electorală rea, pentru că atunci însuși ungurii vor fi neîndestulți și vor lupta împreună cu noi. Popoarele odată trezite, au multă forță. Un individ poate fi nimic, dar un popor conștient totdeauna e o putere.

Cum în locul bisericilor de lemn românii rând pe rând ridică pretutindenea biserici mari și frumoase de piatră, așa înaintea ei și ca popor, cu toate măsurile și legile, cari împiedecă avântul lor firesc.

Biserica a fost totdeauna propteaua noastră, cu ea paralel ne vom clădi și viitorul.

Îndeamnă la perseveranță și curaj și apoi sfârșește: — Noi vom lupta în parlament, d-voastră ne dați dragostea! (Aplauze îndelungate).

Președintele: I. Pocol încheie ședința după o scurtă vorbire, în care mulțumește d-lor deputați și publicului prezent pentru osteneala și urează izbândirea ideilor și dorințelor ce au fost desfășurate la adunarea aceasta.

Efectul vorbirilor rostite asupra publicului s'a manifestat puternic în ovațiile de dragoste la adresa d-lor deputați, când aceștia au părăsit locul adunării.

A fost o zi splendidă și succasă în toată privința, deși, după informațiile primite, solgăbirii din Ileanda au mișcat toate pietrele, ca alegătorii să stea acasă.

Seara a urmat la băile dela Buzuș, în apropierea Ileandei, o petrecere de vară cu dans, foarte cercetată și succasă, care s'a aranjat din prilejul zilei în favorul bisericii române gr. cat. din Ileanda-mare. Petrecerea a durat cu vioiciune până în zori.

Cu satisfacție înregistrez faptul, că aproape jumătate din numărul doamnelor și d-șoarelor s'a prezentat la petrecere în costum național, ridicând astfel farmecul priveliștei și ridicând însuși frumusețea lor. Asemenea purtă un superb costum național ilustra doamnă Mihali. *Raportor.*

Din România.

Manevrele regale contramandate. Dl I. Brătianu, ministru adinterim la război, a trimis ziarelor următorul comunicat:

Spre a putea, fără a depăși suma bugetară prevăzută, să se facă și manevrele obișnuite regionale și o încercare a modului de funcționare a noiei legi de organizare a armatei, chiemând contingentele prevăzute printr'ansa, s'a luat hotărârea a se renunța pentru anul acesta, la manevrele regale cu participare de trupe din diferite corpuri de armată și a se da o specială atențiune manevrelor de brigăzi.

A doua aniversare a „Vetrei Luminoase“. Eri la orele 10 dimineața, s'a făcut cu mare solemnitate serbarea pentru aniversarea a II-a dela fondarea instituțiunei „Vatra Luminoasă Regina Elisabeta“, în localul ei din calea Moșilor 142.

Festivitatea s'a început cu Imnul Regal, cântat de corul orbilor, după care dl R. Monske, directorul fundațiunei, a ținut o frumoasă cuvântare arătând progresele ce a făcut „Vatra Luminoasă“ față de numărul orbilor ce a primit (aproape îndoit ca în anul I-ii) și lucrul considerabil ce s'a efectuit în atelierele vetrei.

Dl M. Blank, cenzorul numit de M. S. Regina, a spus câteva cuvinte de încurajare la adresa orbilor și a laudat opera măreață a M. S. Reginei, precum și osteneala fără preget ce își dă directorul de a fi cât mai vrednic de misiunea sa.

SS. părintele V. Constantinescu a oficiat partea religioasă a festivității. Serbarea s'a încheiat prin cântecul „Vetrei Luminoase“, de A. L. Ivela și diferite coruri de mulțămire.

În momentul încheierii s'a primit telegrama următoare din partea M. S. Reginei:

„Din toată inima sunt de față la acea serbare de bucurie. Dumnezeu ne-a ajutat în toate zilele și cu belșug ne-a umplut. Directorului și mânilor copiilor mei mai greu loviți de soartă, toată iubirea și recunoștința pentru lucrul lor și devotamentul nețarmurit.

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás és T-sa mester de monumente și pietre de almitir.

Fabricație proprie din marmură, granit, soynit, labrador etc., din pietre de marmură magazina se află în Kolozsvár, Ferenc József-ul 25. Casașaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-ul nr. 21, Telefon 668.** Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Déva și Bánpatok.

In acest moment îmi vine vestea din Colonia despre un clavier de concert și de 40.000 cari vor veni în curând.
Elisabeta“.

Urale nesfârșite au făcut să răsune sala de muzică la cetirea acestei telegrame, care a dat sârmanilor adăpostii încă o dovadă de bunătatea îngerească ce Regina-mamă are pentru ei.

*

Anchetă administrativă. Dl. I. Brătianu, ministrul de interne, a însărcinat pe dnii I. Ghica și Manolescu, inspectori administrativi, cu o vastă anchetă, asupra modului cum se aplică noile reforme administrative.

Dl. Ghica va inspecta Oltenia, Teleormanul și nordul Moldovei, în total 14 județe. Restul țării afară de Dobrogea, va fi inspectat de dl. Manolescu.

*

Moartea lui Stefan Grecian. După moartea episcopului Nicolae Popea, un alt bătrân academician (acesta numai membru onorar al Academiei) îi urmează: Stefan Grecianu. A încetat din viață Vineri la orele 10 a. m.

Făcând parte dintr-o bogată și veche familie boierească, a ocupat înalte demnități în stat și a avut însemnate rosturi în politica țării într-o vreme.

Coborâtor din familia boierului scriitor Radu Grecianu (Logofătul), a iubit și el știința și în anii din urmă a făcut mai multe cercetări, cari l-au făcut membru onorar al Academiei Române.

Intre lucrările sale mai însemnate se pot cita următoarele: 1. Heraldica română. 2. Câteva documente și un arbor geneologic pentru a proba descendența Domnului... din neamul boierilor „ot Brâncoveni“. 3. Discurs de deschidere a primului congres agricol în România. 4. D la Buceurești la Sarmiseghetuza. O excursie istorică în Ardeal.

Toate scrierile sale aproape au caracterul istoric și unele se ocupă și cu genealogii de ale unor familii boierești sau a vreunui domnitor. Defunctul făcu-se și multe prețioase daruri „Academiei Române“.

*

Holeră în Rusia. Din cauza epidemiei de holeră care bântuie din Rusia, direcțiunea generală a serviciului sanitar a luat la punctul Oancea din județul Covurlui, măsurile cele mai riguroase de pază și control contra pasagerilor și mărfurilor sosite din Rusia.

*

Excursiune pe Marea Neagră. Miercuri după amiază, serviciul maritim, a organizat la Constanța o excursiune pe Marea Neagră cu vaporul „Dacia“.

La această excursiune, pe lângă întreaga elită aflată la Sinajă a luat parte și dna Zoe Sturza, soția dlui președinte al consiliului de miniștri. Duminecă s'a făcut o nouă excursiune pe bordul principesa Maria“.

Salvarea școalelor.

Ecica-română, 12 August 1908.

Domnule Redactor! Vă rog să luați notă în prețuita »Tribună«, că comitetul și sinodul parohial din comuna noastră în *unanimitate* au hotărât susținerea școalelor noastre ortodoxe-române, cu 4 învățători întregindu-se salarele, conform legii, la 1000 coroane, și — ce e mai frumos — cu începere retroactivă dela 1 Iulie 1907.

Suntem mândri de maturitatea poporului nostru, care deja s'a convins, că exclusiv numai școala românească este baza vieții noastre românești, este temeliea culturii noastre naționale. Concluzele s'au luat atât în comitet cât și în sinod *unanim*, fără nici un glas contrar, cu convingerea hotărâtă, că trebuie să jermim totul pentru limba românească. — »Nu ne dăm școala!«, a fost strigătul desperat al poporului gelos de limba sa românească.

Onoare lui și conducătorilor lui! *Frb.*

Lupta în comitate.

Congregația Comitatului Torontal.

Ni-se cere publicarea următoarelor:

Congregația extraordinară a comitatului Torontal este convocată pe 24 August a. c.

La ordinea zilei sunt mai multe obiecte, cari ne interesează pe noi românii. (Adresă la camera deputaților în cauza reformei electorale, — Statificarea unor școale comunale din comitat. s. a.)

Membrii congregaționali români sunt rugați a se prezenta nu numai la ședința congregației, ci și la conferința prealabilă, ce se va ținea în preseară la orele 8 în hotelul »Rózsa«.

Sfințirea steagului corului din Timișoara.

— Dela trimisul nostru special. —

Timișoara, 16 August.

Deși n'a fost curat românească precum trebuia și putea să fie, serbarea sfințirii steagului corului din Timișoara-Elisabetin a fost totuși o puternică manifestație românească și ne-a dat impresia că elementul românesc din Timișoara, în raport cu numărul său (vre-o 3000 de români într'un oraș de vre-o 65.000 de locuitori) se afirmă mai bine decât în multe alte orașe.

Am constatat cu prilejul acesta cu bucurie, că în capitala Banatului este o pătură de meseriași români în formațiune. Dacă însă pătura asta vrea să se afirme și să se păstreze ca românească, atunci ea va trebui să împlinească o datorie națională îndoită, una negativă, va fi de a se feri de contactul cu elementele străine din oraș, pe câmpul vieții sociale particulare și cu atât mai mult pe câmpul manifestațiilor sociale de caracter *public* cum a fost și cea de astăzi. Datoria a doua, cea pozitivă este ca pătura de meseriași și țărani români din Timișoara și Mehala să se imunizeze de înfrurirea culturii și limbii străine, ungurești și nemțești, atât de coplesitoare aici, asimilând și absorbind cât mai multe elemente de cultură românească prin cărți, prin ziare bune, conferințe, școale, reprezentații teatrale și muzicale etc.

Dacă românii din Timișoara răsleți într-o mare mulțime de străini, nu vor cultiva și întări neconținut limba și naționalitatea prin aceste mijloace culturale, atunci ei în timp de o generație cel mult două se vor îneca și se vor pierde în valul de străinătate covârșitoare a acestui centru comercial, industrial și cultural atât de puternic.

Se înțelege însă că poporul românesc din Timișoara, nu va putea să săvârșească singur asupra sa misiunea de educație națională, precum școlarul nu se va ști instrui singur, căci dacă ar ști, nu ar mai avea nevoie de instrucție. Trebuie să fie dar cineva care să-i mijlocească cultura românească și acest mijlocitor nu poate fi decât fruntașii români intelectuali din localitate.

Nu-i așa că toate expunerile acestea vă vor părea firești, lucruri cam vechi și deci de prisos? Pentru românii din Timișoara însă lucru dureros — ele par a nu fi de prisos. Căci la serbările de azi atât de frumoase de altcum, am văzut cu mirare cum

partea cea mai mare și foarte valoroasă a intelectualilor noștri din Timișoara a lipsit. Cauza nu e indiferența lor ci e faptul că românii din Timișoara duși în rătăcire prin conviețuirea lor cu străinii nu sunt deplin pătrunși de cele spuse mai sus de noi.

Mai mult chiar. Timișorenii n'au înțeles măcar datoria negativă de a se izola de mediul străin ce-i înconjură.

La concertul dat în sala Novotny au luat parte alături de cele 12 coruri românești și trei coruri ungurești (și, ce-i mai urit, compuse din șvabii cari cântau în limba patriotică) din Timișoara și afară de ele un cor sârbesc din Mehala (care din motive firești se poate ierta mai curînd).

Amestecul acesta se poate ierta cu atât mai puțin că nu poate fi motivată nici măcar prin numărul prea mic de români.

În Timișoara sunt trei coruri românești și cu celelalte dimprejur venite la serbare sala a fost atât de plină încât dacă s'ar fi scăzut străinii, s'ar fi înlăturat tocmai prisosul care a făcut ca sala să fie arhiplină.

Sfințirea steagului.

La orele 9 dimineața a fost serviciul divin celebrat cu deosebită împă de 5 preoți, anume: de părintele protopop dr. Traian Putici azistat de părintele I. Sălăjeanu, Petru Bibe ea dn (Jula), David Voniga (Giroc) și Victor Aga (Chișoda). Răspunsurile au fost cântate de trei coruri cel din Coștei, cel din Caransebeș și cel din Hodoni.

După slujba dumnezească s'a făcut o procesiune la crucea din piață. Aici s'a săvârșit slujba sfințirii steagului de aceeași preoți și s'au bătut cuie e. Au bătut cuie: P. S. Sa mitropolitul Ioan Meșianu, reprezentat prin prot. popul dr. Putici, locțiitorul primarului din Timișoara dl Geml, deputatul Coriolan Brediceanu pentru sine și pentru corul din Lugoj precum și pentru aproape toți ceilalți deputați naționali. Prezența d-saie a dat serbării un deosebit caracter de solemnitate și importanță.

După baterea cuielor s'a făcut închinarea steagurilor și înfrățirea corurilor. Fiecare reuniune a trecut înaintea steagului închinându-și steagul și cântându-și deviza.

Noul steag al societății este eșit din atelierul Alesandru Suboșta din Timișoara. Pe flamura de mătășă roșie se vede icoana Sfintului Gheorghe. Prăjina este aproape toată acoperită de cuiile bătute de diferiți domni și reprezentanți ai societăților. Nașa steagului a fost amabila dnă Sălăjean.

După sfințirea lumii s'a dus la restaurantul Novotny, unde s'a luat masa comună.

Banchetul.

Masa comună s'a luat la restaurantul Novotny. Trei mese lungi erau pline de participanți.

Sunt mai mulți membri din corul din Caransebeș care are și membri nemți (!!!). La masă se aude prin urmare și multă vorbă nemțească, dar discursurile se rostesc numai românește. Lângă masa principală este steagul sfințit de nou.

S'a rostit o serie de toasturi potrivite, din cari remarcăm pe al părintelui Sălăjeanu, al părintelui Voniga și pe al dlui Borștan, simpaticul dirigent al corului din Caransebeș.

După masă între orele 4 și 8 s'a urmat înainte cu baterea cuielor.

Concertul.

Concertul e deschis printr'un motto, cântat de corul românesc din Timișoara „Elisabetin“. Tot el cântă și punctul doi „Frunză verde cimbriasă“. Corul e mixt și cântă cu oarecare siguranță. Ceva mai slab, dar bineșor, e corul al doilea din lezvin cântând „Negruța“ lui Vidu. O bună impresie face corul din Timișoara-Fabric care cântă „Pribeagul“ (Flechtenmacher).

Corul sârbesc „Zora“ din Mehala de lângă Timișoara e întimpinat cu *Jivio!* Cântă o arie energică și originală și face o impresie deosebită prin precizie, soliditate și disciplină.

Urmează „Dorul Instrăinatului“ (Flechtenmacher) cântat de corul din Chevereșul-mare. Dureros că pancarta corului poartă pe inscripție numele comunei ungurește. Acelaș lucru l-am observat pe pancartele altor comune. Mai bine cântă corul mixt gr.-cat. românesc din Timișoara-Fabric. Glasurile femești mai ales se topesc într-o armonie delicată și se îmbină cu glasurile bărbătești fără a se pierde prin ele.

Corul din Reșița-românească („Doinitorii români“ de Popovici) are puteri bune și dovedește o rutină superioară

Corul din Caransebeș stârnește o furtună de aplauze deși bucată aleasă de cor („Junimea pariziană“) nu e potrivită, aplauzele sunt deci cu atât mai mult meritul corului și nu al bucății. Chemat de public, corul mai cântă „Foaie verde pușor“. E unul din corurile cele mai bune și are o cunună încântătoare de gingașe cântărețe.

Este de prisos să vorbim despre cele trei coruri ungaro-sârbești, cari prin însăși ființa lor, au prezintat o caricatură a tot ce-i național. Ele nu pot interesa cititorul român curios; nu de ce produc străinii, ci ce producem noi.

La urmă o clipă de adevărată înălțare sufletească. Toate corurile românești, la un loc (și aici se vede greșeala de a invita pe străini, cari n'au putut lua parte la clija asta de ap geu), la cari s'a adăogat și corul sârbesc știind cânta și românește, toate au cântat la un loc: »Pe-al nostru steag« neperitoarea compoziție a lui Porumbescu. Vre-o 4—400 de glasuri se topesc într'un singur glas uriaș, energetic și precis, care cântă imnul bărbăției și al armeniei, ridicând o frenesie de entuziasm și de aplauze. E o clipă de minunată înfrățire a tuturor.

Petrecerea.

Cele două săli încăpătoare sunt arhipline. E un public amestecat nu în sensul rău. Sunt alături de mulți țărani meseriași din cari formează aici începutul unei pături de clasă mijlocie românească. Dar se pare că și aici, ca în alte părți clasa asta nu se izolează îndeajuns de străini. Auzi multă vorbă străină: nemțește și ungurește. Semnatăm primejdia asta. Ea este cu mult mai mare decât se crede aici. Izolarea politică, dacă e de cele mai multe ori necesară, izolarea socială e absolut indispensabilă. În caz contrar toate eforturile românilor din Timișoara vor fi zadarnice.

În sala de dans e o înghesuială grozavă. Este aproape cu neputință să dansezi. Se joacă Ardeleana și Lugojana. Mă prezint unei dsoare din clasa de mijloc și îi spui mirat, că s'aude multă vorbă ungurească.

— Noauă ne place să vorbim ungurește.

— Pentru-ce?

— Pentrucă... aici ea șovăi căutând expresia, pentrucă... e mai modă, decât românește.

Am plecat ne mai așteptând punctul cel mai negru anunțat în program: *ciardașul*.

Mișcarea culturală.

Aseară la Lipova. Un rar prilej de delicii artistice a oferit românilor din orașelul Lipova reprezentația teatrală de Duminecă seara, dată de d-na și d-nul Z. Bârsan. S'a jucat »Bacalaureata« comedie de moravuri și »Adresa greșită« comedie de situații. Jocul d-nei și al d-lui Bârseanu e prea de obște cunoscut, decât să stăruim a-l mai caracteriza la acest loc. Remarcăm de data asta pe dl Calmuschi, un tânăr artist dramatic, care întâia oară apare pe scenele improvizate ale orașelelor noastre.

Dl Bârsan a făcut o fericită achiziție, luându-l pe dl Calmuschi tovarăș în turneul său. Dl Calmuschi e un excelent creator de tipuri și caractere. Umorele d-sale străbate de-a dreptul, stărnind ilaritate și râsete șgomoțoase. Dl Calmuschi a dat al treilea punct de program: o serie de monologuri și anecdote. A fost viu aplaudat și de repetite-ori chemat la rampă. După reprezentație frunțașii din partea locului au luat o cină îm-

preună, în decursul căreia iubiții noștri artiști au fost obiectul atențiunii generale.

Sâmbătă, în 22 August n., vor da tot la Lipova, o a doua reprezentație, carea va fi urmată de joc. Duminecă în 23 August n., vor juca la Șiria, unde cărturărirea face frumoase pregătiri și e nădejde, că bravii sîrieni se vor arăta tot pe-atât de înțelegători pentru frumoasa misiune culturală a dlui Bârsan ca și celelalte centre românești.

Din străinătate.

„Slovenski Jug“. Ministrul de externe al Serbiei dl Milan Milanovici a desființat clubul politic »Slovenski Jug« din Belgrad. Se știe că desvălirile cuprinse în faimoasa broșură a lui Nastici »Finale«, spun că firele propagandei pansârbești s'au urzit în sânul acestui club. Prin măsura asta guvernul sârbesc voiește să îndepărteze orice bănuială de complicitate cu apostolii propagandei și să totodată aplomb desmințirilor regelui Petru.

Relațiile sârbo austriace. „Neue Freue Presse“, comentând destăinuirile din broșura lui Nastici, spune că este sigur că s'a lucrat în Serbia la o conspirație împotriva Austro-Ungariei, și că conspiratorii au fost în legătură cu cercurile influente.

De sigur că s'a voit să se încerce în urma regicidului, vechea manoperă de a distrage atențiunea maselor, prin șovinism.

Numai întâmplării că la Belgrad sunt personalități influente, cari au preferat să lucreze cu dinamită în Muntenegru mai curând decât în Bosnia, se datorește descoperirea prematură a acestui complot.

După cum se vede, zice ziarul vienez, Serbia este gata pretutindeni de luptă împotriva Austro-Ungariei, a Muntenegrului, a Turciei, a Bulgariei. Cel mult poate să găsească prieteni printre slavo-filii ruși. Oamenii serioși trebuie să înțeleagă însă că acesta nu e un rol potrivit pentru ei, și că e mai bine să nu se joace cu bombele, cari ar putea mai curând face explozie în alt loc decât acela pe care-l țintesc și că nu e bine să se presupună prea multă rabdare din partea unei țări vecine.

Camera filandeză. Social-democrații, partidul cel mai puternic din camera filandeză, căci au 15 procente din numărul deputaților, nu au nici un reprezentant în guvern, nu fiindcă partidele burgheze n'ar fi fost gata a primi și din ei, dar pentrucă social-democrații să cred datori, din principiu, a nu lua parte la guvernare împreună cu burghezii, iar singuri să facă minister nu-i lasă țarul. În 1905 a fost în guvern social-democrat-ul Kari, în cabinetul Mechelin; dar a pătuit ca și Millerand în Franța; căci l-au dat afară din partid.

Numărul femeilor alese în cameră e de 25 (în loc de 19 câte fusese în camera disolvată).

Sunt trei părechi între deputați, adică și bărbatul și femeia sunt deputați. „Fr. Z.“ bagă de seamă că nu s'a nimerit încă să se aleagă bărbatul într'un partid și femeia în altul.

Din Rusia. Într-o convorbire cu publicistul Stead, primul ministru rus, Stolypin a declarat că e cu neputință ca să admită egalitatea deplină a evreilor cu celelalte populațiuni din Rusia, de oarece o asemenea hotărâre ar provoca noi masacre ale populațiunii evreești.

Stolypin a zis că ura de rasă ca și ura religioasă pe care poporul rus o nutrește împotriva evreilor, face cu neputință, încă pentru multă vreme, îmbunătățirea stărei acestora din urmă.

Declarațiunile acestea sunt considerate ca fiind părerea lui Stolypin față cu proiectul ce se va discuta la toamnă în Dumă.

Mandat de arestare contra lui Franko. Ziarele din Colonia, află din Lisabona că procurorul a dat un mandat de arestare contra fostului dictator Franko, care este acuzat că a frustrat banii publici.

Acuzarea privește o sumă de 20.000.000 lei pe cari Franko i-a dat lui Don Carlos, curând înainte de asasinarea acestuia.

Mandatul poartă data de 11 August stil nou. E iminentă arestarea lui Franko.

Evenimentele din Turcia.

Activitatea consiliului de miniștri.

Constantinopole. După zierele turcești, consiliul de miniștri de ieri s'a ocupat de reorganizarea diferitelor servicii și de soarta funcționarilor concediați.

O comunicație oficială a ziarelor turcești desaproabă manifestațiunile funcționarilor din ministerul finanțelor, din cauza reorganizației proiectate. O asemenea purtare ar putea turbura ordinea publică. Vinovații vor fi pedepsiți. Până acum, doi funcționari au fost a estai și încarcerati; în caz de recidivă, promotorii ordinilor vor fi imediat arestați și pedepsiți.

Ziarul »Tanin« aprobă purtarea ofițerilor crucișătorului »Hamidie« cari au refuzat recenta lor promovare din cauză că era o violare a Constituțiunii.

După cele ce spune »Tanin« Rizza Pașa a cedat și el bunuri în valoare de 100.000 de lire. Acelaș ziar, spune că acum Rizza Pașa se va întoarce la el acasă; ziarul mai adaogă că ceilalți pași ar trebui să se reabiliteze și ei la fel.

Mai multe ziare propun pentru parlament unul dintre palatele imperiale.

Guvernul lucrează cu febrilitate la alcătuirea proiectelor de legi pe cari le va prezinta spre urgentă rezolvire parlamentului.

Printre ele se cuprinde un proiect pentru reforma marinei și a administrațiunii provinciilor macedonene.

Sultanul și comitetul tinerilor turci.

Constantinopole. Ziarul »Ikdam« vorbind despre patriotismul Sultanului amintește că Padișahul s'a angajat să suporte în parte sau chiar toate cheltuelile necesitate de construirea parlamentului adaogând că Sultanul s'ar fi exprimat asupra de-vezi tinerilor turci astfel:

»Întreaga națiune formează o parte din comitetul pentru unire și progres, iar eu sunt președintele acestui comitet. Să lucrăm cu toții din răspuțeri pentru regenerarea patriei noastre«.

Grecii și Hilmi-pașa.

Atena. — 1500 de excursioniști greci din Tesalia au mers la Salonic spre a aduce salutările Greciei libere cu prilejul proclamării Constituțiunii. Hilmi-pașa primind delegațiunea excursioniștilor le-a vorbit în modul următor: Sunt fericit să primesc oaspeți din Tesalia care au venit să ia parte la bucuria noastră. Grecii ocupă un loc preponderant din punctul de vedere al civilizațiunii al progresului și al sentimentelor liberale. Chiar aci la Salonic, elementul cel mai progresiv este grec, și pe ajutorul său punem cea mai mare speranță. Când vă reîntoarceți în patria voastră, mulțumiți pe concetățenii voștri pentru participarea lor bucuriei noastre.

Hilmi-pașa a adăugat că anul viitor speră că se va duce la Atena. În general, recepțiunea făcută excursioniștilor a fost din cele mai entuziaste. Printre ei se găseau doi deputați greci.

Clocnirile dintre trupele turcești și bulgare.

Constantinopol. — Asupra incidentelor de graniță petrecute de cuvând toată presa laudă tactul cu care autoritățile Turciei și-au făcut datoria.

Presa întreagă zice că imperiul otoman nu e agresiv, dar va cântă să distrugă visul anexării Macedoniei la principatul bulgar.

Darea de seamă a deputatului Ioan Suci în Boroșineu.

— Prin telefon. —

Boroșineu, 17 August.

Ieri și-a ținut deputatul Ioan Suci darea sa de seamă către alegători în centrul cercului său, în Boroșineu. Deputatul a sosit dimineața la 9 în Boroșineu. La gară a fost salutat prin o deputație în frunte cu dl dr. Teodor Burdan. Deputatul s'a dus de-a dreptul la biserică, unde între mulțime de oaspeți veniți din împrejurimi, se află și deputatul Băii-de-Criș, dl Vasile Damian. Serviciul divin se celebră prin protopopul *Ioan Georgea* azistat de preoții *Vasile Bălan* și *Ioan Ardelean*. După serviciul divin dl dr. T. Burdan, a dat un prânz în onoarea deputatului.

La ora 3 s'a ținut darea de seamă. Poporul cu mic cu mare, femei și copii au luat parte. Adunarea a fost deschisă prin protopopul *Ioan Georgea*, la propunerea căruia adunarea trimite cu *însuflețire o adresă de loialitate Maiestății Sale Impăratului*. A vorbit apoi deputatul Ioan Suci, expunând pe larg întreaga situație politică. Despre discurs, remarcabil atât ca formă cât și ca fond, vă voi trimite mai pe larg. Discursul deputatului a fost primit cu mare însuflețire. După dl Suci a vorbit entuziastul conducător al Luncei, dl Dimitrie Popovici la acărui propunere, adunarea a votat cu însuflețire o rezoluție, prin care se exprimă întâiu dragoste și încredere deputatului cercului și partidului național, se protestează apoi împotriva votului plural pe care îl plănuște guvernul și se trimite o adresă în senzul acesta parlamentului. Vorbește apoi, pe înțelesul poporului, stârnind multă însuflețire deputatul Băii de Criș dl V. Damian și în urmă învățătorul Pavel Dârlea din Ineu.

Adunarea s'a terminat apoi în cea mai frumoasă ordine și însuflețire a oamenilor.

Deputatul Suci a plecat în celelalte comune ale cercului.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 17 August n. 1908.

M. Sa Impăratul.

Măine M. Sa Impăratul împlinește vârsta de 78 de ani. M. Sa a stat mai mult de trei sferturi din viața sa pe tron. Mulți oameni cărunți cari erau în leagăn pe când M. Sa s'a urcat ca tânăr voinic pe tron, azi poate sunt duși la groapă ofiliți și după o viață de muncă și de sbucium. În tot timpul acesta M. Sa a prezidat la destinele atâtor țări și atâtor neamuri. Cu toate astea *grijile uriașe*, preocupările mistuitoare ale unui monarh cărmuitor atâtor destini nu L-au obosit nu L-au ofilit și azi M. Sa e unul din bătrânii cei mai sănătoși și cei mai rezistenți.

Șase decenii! O mare bucată a istoriei eșie cercuită între aceste două date 1848 și 1908. Și pare că mai mare decât distanța în timp edistanța de situații, de faze istorice din acei doi ani. Dela diligența de poștă până la automobil, până la dirijabil aproape, dela absolutism până la sufragiu universal, sau mai bine aproape de sufragiu universal, căci el azi nu-i introdus decât în partea cea-

laltă a monarhiei, în vreme ce la noi toate nădejdiile, toate aspirațiile impilaților obijduiților, se îndreaptă mai pline de încredere decât oricând spre acel ce ține în mână sa soarta neamurilor, cel ce înalță și coboară, împarte și drămuște drepturile.

Toți umiliții și smeriții, toți robii și nedreptățiți cunosc azi numai o singură dorință fierbinte: Dzeu să ție, întru mulți ani pe Impăratul!

Să-L trăiască Dumnezeu!

— Știri personale. Dl Alexandru Nicolau, avocat din Caracal (România) a sosit în Arad.

— **Intrevederea dintre Francisc Iosif și Regele Carol.** Din Viena se anunță că între 7 și 10 Septemvrie M. S. Regele Carol va avea o întrevedere la Viena cu M. S. Impăratul Francisc Iosif al Austro-Ungariei.

După aceste știri Suveranul României va plecă din Sinaia la sfârșitul lunii August și se va duce la Baden, de unde se va reîntoarce prin Viena. Aici va rămâne timp de mai multe zile, luând reședință la Hofburg.

— **Condolențe la moartea episcopului Popea.** Intre mulțimea acelor cari au condolat și au participat la înmormântarea fericitului episcop Nicolae Popea precum ni-se scrie a fost și Reuniunea învățătorilor români dela școalele confesionale gr.-or. din dieceza Caransebeșului, care prin președintele ei dl *Ioan Marcu* s'a prezentat la înmormântare și a depus și o frumoasă coroană de flori pe sicriu, purtând inscripția »Reuniunea învățătorilor etc.« — Neuitatului ei protector.

— **Desființarea societății de pompieri din Blaj.** Despre revoltătoarea nedreptate săvârșită de autorități asupra societății pompierilor din Blaj, »Unirea« aduce următoarele amănunte:

Volnicia cea mai nouă de care avem parte e suspendarea reuniunii pompierilor noștri și sechestrarea averei și a actelor ei. În 8 a l. c. s'a predat Dlui Dr. Daniil Szabó, comandantul reuniunii pompierilor voluntari, un ordin prin care e provocat să predea toată averea reuniunii pompierilor, protopretorelui din loc, care e încredințat cu primirea și conducerea comandei pe cum și cu purtarea procesului de disciplină intentat contra comandei. Dnul Dr. Daniil Szabó, comandantul pompierilor nu a voit să se supună acestui ordin și atunci primpretorele a întrebat pe vicecomite, cum să procedeze mai departe. — Ordinul a fost, ca toată averea reuniunii dimpreună cu actele și flamura, — să se ia cu forța, ceea ce s'a și întâmplat în 11 a. l. c. Răpirea aceasta a dreptului de asociare fără a se intentă mai întâiu proces și fără sentință se întâmplă numai în țările cele mai înapoiate și în Ungaria, care totuși se numește țară constituțională și de drept.

În 12 a fost reuniunea meseriașilor »valachi« somată să-și înainteze statutele protopreturei. — Provocarea aceasta a dovedit că primpretorele nostru n'are nici simț de respect față de populațiunea în mijlocul căruia locuiește, și nici idee, că azi un statut, în care figurează cuvântul de »român«, — fie poreclit chiar și »valach« — nu se mai aprobă.

Aceste atentate contra celor mai elementare drepturi cetățânești ne coving și mai mult, că era nouă Kossuthistă nu numai continuă, ci potențază sistemul de persecuție a cărui țintă este cutropirea a tot ce nu e ungar.

Autoritățile au dovedit iarăși că orice societate, orice așezământ românesc ieste un spin în ochii lor și că urmăresc în mod sistematic sdrobirea lor numai pentru motivul că sunt *românești*. Dar contele Apponyi va declama *nesupărat* la conferința interparlamentară tiradele sale despre libertatea unguerească!

— **Preot ucis de trăznet.** Ni-se scrie: Joi, în 13 August n., preotul din Saca, dl Lazar Popovici, fiind cu muncitorii la plug în țarină și văzând că se apropie un nor greu, a zis către servitorii săi: »Grăbiți că vine ploaia, — s'ajungem la stejarul de colo ca să ne scutim de ea;« Dar n'ajunse bine la stejar, când văzduhul se cutremură de un sclipit groaznic și bietul preot a fost trăznit împreună cu doi boi ai săi. Cazul a a emoționat adânc populația din partea locului.

— **Dl Clémenceau**, stabilindu-se pentru restul verei la Karlsbad, a luat cu sine doi telegrafisti, cari să-i asigure primirea și expedierea depeșilor cifrate.

Astfel, primul ministru francez, deși absent din țară, totuși își va conduce singur departamentul internelor.

— **Ca la noi.** Ziarul rus, »Slovo«, a fost condamnat la o amendă de 2000 ruble (5300 coroane) pentru că a reprodus un articol al lui Tolstoi, prin care acesta ceră să fie pedepsit dânsul personal, iar nu propagatorii ideilor sale.

— **Zăpadă.** Se anunță din Liptowsky. Sv. Mikulas, că în noaptea spre 14 August a căzut acolo zăpadă. Munții sunt toți acoperiți cu zăpadă!

— **Călătoria Contelui Zeppelin.** Corespondentul din Baden-Baden al »Neamului românesc« scrie:

Mai dăunăzi, când mă aflam în Strassburg, toată lumea întrase în năbădăile frigurilor la auzul veștii emoționate că contele Zeppelin vine prin înălțimile văzduhului. Pretutindenii se auziau răsunând străzile de strigătul »Extrablatt, Extrablatt« (»foaie specială«) al vânzătorilor de ziare. Pe turnurile vestitei și măreței catedrale fâlăiau steagurile, și lume multă, în care și prințul August-Wilhelm, fiul Impăratului Germaniei, se adunase pe platforma de lângă turn, spre a cerețea mai bine zarile și a da salutul său îndrăznețului conte.

Toți rămaseră desamăgiți însă, căci, din cauza accidentului cunoscut, balonul rămase locului pe lacul de Constanța.

Asta nu dură mai mult însă decât vre-o două săptămâni... timp de așteptare, în care se știa că Zeppelin își repară stricăciunile spre a se avânta din nou în largimile spațiului.

În dimineața de 22 Iulie st. n., mă aflam în Baden-Baden, când pe la nouă dimineața ca fulgerul se răspândi vestea că el vine. Pe la 10 și jumătate toți știau că la acel ceas contele va fi pe la Strassburg și că în cel mult un ceas și jumătate va fi văzut de toți.

În tot orașul se vedeau oameni și trăsuri alergând: fiecare își căuta un loc de unde să poată vedea. De oare ce Badenul e între dealuri, lumea o luă la drum spre deschizătura văii Oos, de unde privirea se poate avânta slobodă spre înălțimi. Această vale se revarsă spre marea vale a Rinului, al cărui curs trebuia să-l urmeze Zeppelin.

Trecu unu și un sfert, se făcu unu' jumătate — n mic. Iacă însă în aceeași clipă o pată lungăreață brăzdând zarea în direcția Strassburgului: eră balonul. Nimeni nu mai știa acum ce se petrecea în jurul său: toate privirile erau încordate spre o singură țintă.

În curând pata crescă și se putea vedea destul de limpede plutind în spațiu. Foarte repede înaintă, și unii, cari s'au dus până la podul de peste Rin, la Iffezheim, care eră încărcat de trăsuri și aut mobile, l'au văzut și mai bine.

Dese ori își ridică prora sau și-o coborea: ziarele zic, că saluta astfel pe cei ce, pe pod, îl salutau cu urale.

La 2 și 40 eră în Mannheim, la o sută de chilometri de Baden-Baden, salutată de mulțimea însuflețită de acolo. Pe la 4 și jumătate trebuie să fi fost la Mainz, capătul călătoriei, de unde prin Stuttgart, trebuie să se întoarcă înapoi în Friedrichshafen.

Germanii erau radioși de bucurie, căci priveau aceste succese ca o mândrie națională. În asemenea momente fiecare se gândia la Anglia și

la puțința de a birui, trimețind armata cu baloanele spre a umili pe infumurații insulari.

...Și acum!

B.

— **Scoalele germane din București.** »Schlesische Zeitung« arată numărul și frecvența școalelor germane din București. În capitala României se găsesc o școală reală-comercială superioară, o școală reală, o școală primară de băieți, o școală superioară de fete, o școală primară de fete, un azil pentru copiii mici și un internat de băieți și unul de fete. Numărul băieților în toate școlile a crescut dela 1868/69 data înființării școlii dela 200 la 872, iar numărul fetelor a crescut dela 328 la 1458. După limba natală a fost la 686 curată nemțească, la 173 românească-nemțească, iar la 458 curată românească. Numărul din urmă arată puterea atractivă a școalelor germane asupra elementului românesc.

— **În Statele Unite s'a transportat zilele trecute un castel dintr'un stat într'altul.** Spre a putea fi transportat cu mai multă ușurință, castelul a fost tăiat în două. Clădirea a trebuit să traverseze un râu, cece s'a făcut cu ajutorul unui vapor.

— **Brigada fluvială de câni salvatori ai celor ce se aruncau de disperare în Sena,** înființată de dl Lépine la 1900, a fost desființată din cauza prea slabelor rezultate ce a dat, cu toate eforturile și cheltuielile făcute pentru dreșare.

— **Ultimul câne „Paris“ din acea brigadă,** a fost pus în libertate.

— **Inotătorul scoțian Mearns,** a încercat pentru prima oară să treacă în not canalul Mânecei, dar după o luptă de 14 ore cu valurile, a trebuit să se dea învins deși nu mai avea decât 5 km până la coasta franceză. Mearns susține că hula ce demnea pe mare e cauza insuccesului.

— **Se spune că un alt inotător englez, anume Burgess,** va încerca zilele acestea trecerea canalului Mânecei.

— **Sticlărie, porcelanuri, lămpi și obiecte de lux de argint de china se pot procura pe lângă prețuri fixe și de facedere la urmașul lui Müller Somlyai, Kolozsvár Kossuth Lajos utca 4 sz., care e furnizorul mai multor institute, întreprinderi și corporațiuni. Candelambre de birou, lămpi suspendate 2 fl. 50, 12 pahare de apă caldă late 72 cr. Vă rugăm să fiți atenți la firmă.**

— **Părul cărunt își redobândește culoarea primitivă primitivă prin apa „Arabela“,** care nu-i o vâpșea, nu murdărește și se aplică foarte simplu.

— **O sticlă 5 cor. De vânzare exclusiv numai la Wachsmann Jenő és Tsa drogherie Szabadka.**

Concert, petreceri.

— **Invităm cu drag pe toți românii de bine, la petrecerea de vară, ce va avea loc în sala cea mare dela »Fazanul de Aur« din Mociu, în 23 August st. n. 1908.** Prețul de intrare: de persoană 2 cor., de familie 4 coroane, dar cu al patrulea începând tot membrul de familie mai plătește 1 cor. Venitul curat se va da »Fondului zăvoiașilor«. Inceputul la 8 ore seara. Supra-sovirile se vor cvita cu mulțămintă prin ziare.

Economie.

— **Liquidarea institutului de credit și economii din Offenbaia »Munteana«.** »Revista Economică« primește știrea, cu drept cuvânt rară în istoria băncilor noastre că institutul »Munteana« din Offenbaia, după o existență de 19 ani, a hotărât să licuideze. Adunarea generală convocată spre acest scop s'a ținut la 28 l. tr.

— **Adunarea a fost cercetată de vreo 40 de acționari, cari au reprezentat peste 400 de acții.** Locul prezidial l-a ocupat în adunare dl Ioan I. Tordai, preot gr. cat. ca president al direc-

— **țiunii.** În numele acesteia și cu provocare la pierdere îndurate de societate în ultimii ani, (de sigur în urma bunei și priceputei chiverniseli a conducătorilor!) cari fac imposibilă existența mai departe a societății, directorul executiv dl Nicolau Fodoreanu propune liquidarea, cece adunarea generală a și primit. Ca licuidatori au fost designați din partea adunării generale următorii domni: Ioan Gidrai, notar comunal în Sălcina de jos; Dr. Valeriu Moldovan, avocat în Turda; Dionisiu Muntean, notar în Offenbaia și Nicolae Fodoreanu, directorul de până acum al »Muntenei«. Acesta din urmă este singurul dintre foștii membri ai direcțiunii, care a fost ales între licuidatori. Licuidatorii speră a putea satisface în întregime nu numai pe toți creditorii societății, ci a feri și pe acționari de orișice pierdere.

— **Situația agricolă din Ungaria.** Ministerul urg. reg. de agricultură a prezentat la 1 August n. c. raportul său obicinuit asupra situației agricole din țară. Dăm din acel raport următoarele: În jumătatea a doua a lunii iulie s'ar pornit ploii mari în o parte mare a țării, unde și unde ploii torențiale, așa că rîurile și pârâiele au exundat, cauzând multă stricăciune cerealelor secerate și celor nesecestrate, ruturăturilor cosite, etc. Grăunțele cerealelor aflătoare în câmp pe câmp au încolțit și paieile s'au îngrit. În regiunile muntoase oamenii se plâng de prea multă ploaie, în alte regiuni se plâng și acum de secetă, ca d. e. pe Alföld și în ținutul dincolo de Dunăre. În regiunile unde a plouat îndestul sunt prospecte să se facă otavă și situația pășunilor s'a ameliorat. Rezultatele secerișului sunt foarte diferite. În micile economii rezultatul a rămas submijlociu, în economiile mari, cu o cultură intensivă, rezultatele sunt favorabile, parțial foarte favorabile. Recolta actuală a grăului poate fi considerată și în privința calitativă ca deosebit de bună. Ca și la grâu așa și la celelalte soiuri de cereale — cu excepția ovăsului, care abia a isbutit undeva — se observă cele mai diferite rezultate, pe alocurea foarte îmbucurătoare. Calitatea secării, a îndoiturilor (grăul mestecat cu săcară) și a ovăsului este parte satisfăcătoare, parte bună; calitatea ovăsului e numai în parte satisfăcătoare; el a suferit foarte mult de secetă. Poamele au fost favorizate și ele prin ploile ce au căzut în timpul din urmă. Recolta bună se așteaptă dela prune, nuci și mere, în unele locuri dela perșeci și pere.

— **Cartelul băncilor.** Condițiile stabilite de băncile cartelate din Budapesta au intrat — serie »Revista Economică« — în vigoare cu ziua de 10 crt. și au fost comunicate cercurilor interesate prin circulare speciale.

— **Conform convenției băncilor budapestane etalonul minimal în ramul escontului este cu începere din 10 crt. la:**

a) **Rimesse de portofoliu:**
cu scadență sub 45 zile 5/8% peste etalonul oficial.

cu scadență dela 45—100 zile 1/2% peste etalonul oficial;

cu scadență dela 101—102 zile 3/8% peste etalonul oficial;

cu scadență peste 120 zile 3/4% peste etalonul oficial.

b) **Reescontul institutelor de bani din provincie.** La reescontul băncilor din provincie etalonul depinde de mărimea capitalurilor proprii: capital soc. și rezerve (exclusive Fondul de penziune) al singuraticelor institute și este la capital și rezerve:

până la K. 500.000 5/8% peste etalonul oficial;

dela K. 500,001 până la K. 800,000 1/2% peste etalonul oficial;

dela K. 800,001 până la K. 2,200.000 3/8% peste etalonul oficial;

dela K. 2.000,000 în sus 1/4% peste etalonul oficial; la rimesse cu scadență până la 4 luni; afară de aceasta 1% proviziune de circulație în Cont-curent.

c) **Accepte proprii (bianco) cu scadență până la 92 zile 1 1/4% peste etalonul oficial.**

Accepte de ale morilor: 3/4% peste etalonul oficial.

— **Credite de Cont-curent:** 1/2% peste etalonul oficial și 1/2% proviziune.

— **Cifrele de sus dovedesc, că cartelul băncilor va contribui la scumpirea banilor și anume vor simți efectele lui mai ales băncile cu capitaluri proprii mici, în categoria cărora cad și cele mai multe din institutele noastre de bani.**

— **În legătură cu acestea este de amintit că în cercurile băncilor s'a pornit în țara întreagă o mișcare foarte vie contra cartelului, care va forma unul din obiectele principale ale congresului regnicolar al institutelor de bani, a căruia convocare va fi pe luna lui Octomvrie. Contra cartelului s'au pronunțat și câteva camere comerciale și industriale și se așteaptă în aceasta chestie și mai multe interpelații în sesiunea ce vine a corpurilor legiuitoare. Este de sperat, că sub presiunea opiniei publice, guvernul, care alimentează băncile mari din capitală cu depuneri de stat, se va hotărî la o intervenție.**

— **Muzău comercial.** În Brăila din inițiativa dlui Constantin Găgiulescu, secretarul Bursei, se înființează un muzău de toate cerealele ce se tratează pe piața locală.

Budapesta, 17 August 1908.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Grâu pe Oct. 1908 (100 klg.)	22 34 — 22 36
Săcară pe Oct.	18 52 — 18 54
Ovăs pe Oct.	16 36 — 16 38
Cucuruz pe Maiu	14 34 — 14 36

— **Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:**

Grâu nou	
De Tisa — — — —	22 K. 35—23 K. 25 fl.
Din comitatul Albei —	22 > 15—23 > 05 >
De Pesta — — — —	22 > 15—23 > 05 >
Bănățenesc — — — —	22 > 35—23 > 25 >
De Bacica — — — —	22 > 25—23 > 15 >
Săcară — — — —	18 > 70—18 > 80 >
Orzul de nutreț, cvalit. I.	15 > 40—15 > 70 >
» de cvalitatea II.	15 > —15 > 40 >
Ovăs de » I.	16 > 60—16 > 80 >
» » II.	16 > 20—16 > 50 >
Cucuruz vechiu — — —	> — — — > — >
» nou — — —	15 > 60—15 > 75 >

BIBLIOGRAFIE.

— **A apărut: »Luceafărul«** Nr. 16 cu următorul Sumar: Octavian Goga. Inviere (poezie). I. Agârbiceanu. Ghiuțu. Victor Eftimiu. Cântec (poezie). George Murnu. Monum. antice din Roma (Termele lui Caracalla). Victor Eftimiu. Afrodita (poezie). O. C. și A. Tăslăuanu. Synnöve Solbakken de Björnstjerne Björnson (trad.) Dări de seamă: A. Vlahuță: »Din trecutul nostru«. Bertha von Suttner: Jos armele. Cronică: † Nicolae Popea. Inaugurarea teatrului popular român din Șoimș. — Poșta redacției. — Aviz. Ilustrațiuni: Vederi din Roma (Termele lui Caracalla).

Poșta Administrației.

— **Iosif Pleșa, H. Kristyor.** Am primit 6 cor. ca abonament până la finea lui Octomvrie 1908.

— **Redactor responsabil Constantin Savu.**
— **Editor proprietar George Nichin.**

FRANCISC JOSIF
CEL MAI BUN PURGATIV NATURAL

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde ați cetit aceste anunțuri.

APĂ MINERALĂ PHOENIX DIN BUZIÁS

IN PRIVINȚA EFECTULUI **PENTRU BOALELE DE RINICHI ȘI BĂȘICĂ**
INTRECE TOATE APELE.

La gust e plăcută, puțin acrie, nu e feruminoasă și abundează în acid carbonic.
Apă de masă neobișnuit de răcoritoare.
Intrebuințată pentru cură de beut, pentru boale de rinichi și bășică, pentru formațiune a petrii de bășică și înisipare, pentru catarul organelor de respirație și de secrețiune s'a dovedit de un efect eminent.

PROSPECTE trimite gratuit administrația izvorului:
Direcțiunea stațiunii balneare Muschong — în Buziás.

Reclama e sufletul comerțului.

**În tipografia diecezană
din Arad afă aplicare**
≡ un mașinist. ≡

Leafa săptămânală conform tarifului.
:: Condițiune stabilă. ::

Se caută
Un candidat de avocat

cu praxă bună
sau un scriitor pricepător la cartea fun-
duară cu condiții favorabile în cancelaria dtui
advocat

Dr. AUREL NYILVAN.
Sein, (Szinérváralja).

Un scrietor

versat bine în lucrări advocațiale

afă aplicare dela 1 Septembrie a. c.
în cancelaria avocatului Dr. VASILE
FODOR, Ab r u d b á n y a. Doritorii
să se adreseze D-Lui pentru condiții.

HEICZER FERENCZ

croitor de haine civile prețești și uniforme.

Naagyvárad, strada Körös nr. 22.

Am onoare a aduce la cunoștința onor.
preoți că mi-au sosit pentru sezonul de
toamnă și iarnă postavurile negre, cari își
păstrează culoarea și le țin în magazinul

meu bine asortat, pentru
comandele din provincie
ajunge o reverendă de
model, sau o haină, la
dorință mă duc ori unde
cu plăcere pe cheltuiala
mea proprie.

Tot asemenea țin în
magazin pos. avurile cele
mai noi și moderne din
patrie, franceze și engleze
pentru tot felul de par-
desuri și paltoane de
iarnă foarte bune.

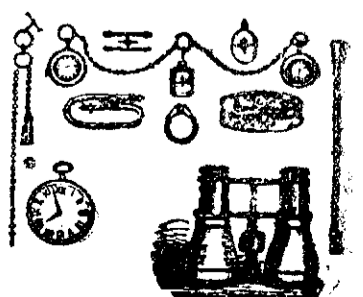

MACHA.

ciasornicar mechanic și cronometric.

NAGY-BECSKEREK

Recomandă on. pu-
blic marele lui atelier
de reparat ceasor-
nice aranjat cores-
punzător cerințe lor
timpului modern, ține
în depozit tot felul
de ciasornice de bu-
zunar, pendule și cia-
sornice cu alarmă (de-
șteptător), cu prețurile
cele mai moderate și pe lângă garanție.

Crema Salvator cel mai bun cosmetic pentru
mâni și față, contra piștruilor
și a necurătențiilor de pe față. 1 borcan 1 cor.

Pudra Salvator, apără fața de părleală și
face pelea albă ca laptele.

Săpun Salvator, în timpul cel mai scurt
face pelea fină și fragedă.

Praf de peie Salvator Nr. III. un medica-
ment sigur contra a-
sudării mânilor și a picioarelor, absolut nestri-
cicios. 1 cutie 1 coroană.

Soirt de vin (Franzbrandwein) Salvator.
Un medicament de casă cunoscut care nu trebuie
să lipsească din nici o casă. Se recomandă la
orice răceală, durere de cap, migrenă, juoghiuri,
reumă și ischios. Prețul unei sticle 1 coroană.

**Schwedische Tropfen. (Picături de
Svedia)** o doftorie probată contra boalelor de
stomac. O sticlă originală 1 coroană.

Balsam pentru bătăături depărtează repede
și fără durere orice
bătătură, pelea întărită sau negei. Prețul unei
sticle cu pensulă 70 fileri.

Toate aceste preparate sunt
numai atunci veritabile, dacă
sunt provăzute cu marca de
scut «Salvator».

Comandele din provincă
se execută prompt și cu bă-
gare de seamă.

S. Mittelbach,

farmacia și drogheria la Salvator.

Zagrab

(Croatia).

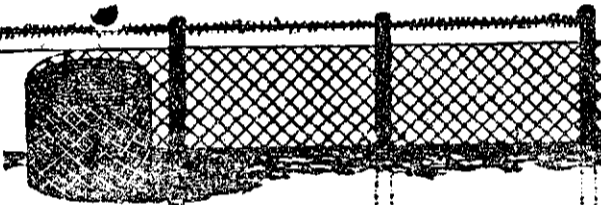

Sontağ Marton

fabrică de somiere de sârmă, zături pentru
trăsuri și de site

Kassa. Str. Szerecsen Nr. 1.

Fac tot felul de grilage de sârmă, dela cele
mai simple până la cele mai impodobite. Fac
rețele de sârmă pentru îngrădirea

curților de fazan, păduri, vil, grădini de
poame, curți, parcuri și curți de gallțe,
ciururi de pământ și nisip

ștergătoare de picioare din sârmă
cu un cuvânt tot felul de obiecte de sârmă
somierie elastice de sârmă și zături elastice de
sârmă de oțel. Grilagiurile făcute după model
sunt ieftine și întrece toate grilagiurile prin trăi-
nicie și practicitate.

**Vind 120 bucăți de
puști eftine, carabine**

sistem WERNDL cu încărcarea în partea poste-
rioară. — Sunt foarte potrivite pentru pândari,
pădurari și jitari și le vind cu p ețuri foarte
avantajoase. Cu stimă:

Müller Ferencz, puskaműves
A R A D, Boczkó utca numărul 10.

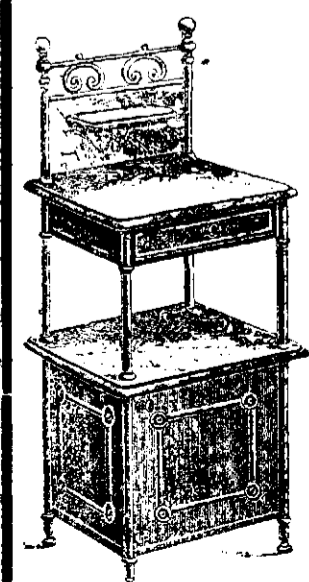
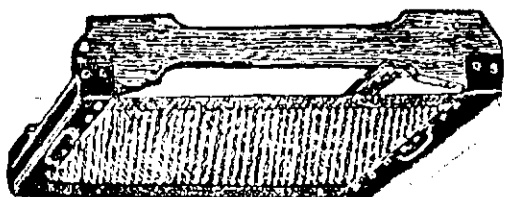
TUNCZKY GYULA

Prima fabrică de mobile de fer și aramă, de somiere
de sîrmă și trăsuri de copiii din Ungaria de Sud.

TEMESVÁR - Jozsefváros, Hunyadi utca 48.

Își recomandă
mobilele de fer și de aramă, soniere de oțel pentru paturi
după măsură, fabricație proprie.

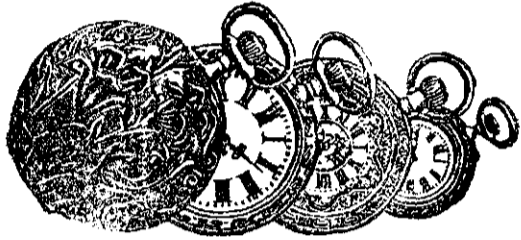
Primește aranjamentul
hotelurilor, internatelor
și spitalelor, face pavil-
loane de fer după măsură.
Catalog de prețuri gra-
tuit și franco.

Instiintez pe on. public că mi-am mutat măcelăria pe Szabadság-tér în edificiul teatrului vechiu unde, vind carne proaspătă de porc cu 68 cr. Untură curată cu 68 cr., slănină, cu 68 cr., șunca afumată cu 90 cr. înainte 80 cr. cotlete 90, coaste 72, picioarele cu 60, mașele cu cele mai favorabile prețuri de zi. Mașe și săpun de uscat de casă, varză acră, napi crastaveți și pițerci se pot câpăta în măcelăria lui **Garay Károly**, în Arad pe Szabadság-tér.

Mare atelier special pentru reparat
ciasornice.

CLUJ (KOLOZSVAR)
Széchenyi tér 6 sz.

Se repară în mod special tot felul de ciasornice de buzunar, cu pendulă și ciasornice cromometrice cu prețurile cele mai favorabile pe lângă garanție.

Solicitând binevoitoarea încredere rămân
Cu distinsă stimă;

Blázsai Sándor

ciasornicar specialist.

Czernoczky Mihály

magazin de ghete.

pentru dame și bărbați.

ARAD, Kossuth utca 67.

Fabricație proprie
Prețuri ieftine.

Ghete de șevro pentru domni	12-40	cor.
„ „ „ „ „ „ „ „	11-60	„
„ „ „ „ „ „ „ „	10-90	„
„ „ „ „ „ „ „ „	9-60	„
„ „ „ „ „ „ „ „	8-30	„
„ „ „ „ „ „ „ „	7-60	„
Jumătăți de șevro brun	9-00	„
Jumătăți de șevro	7-60	„
Jumătăți de căprioară	6-40	„
Ghete tari de muncitori dela	7-	cor.
Ghete de copii dela	3-	cor.

Gergely István,

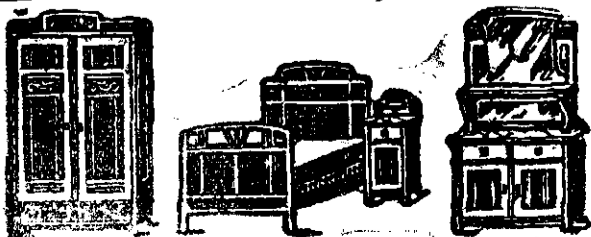
măsar de edificiu și mobile de artă.

Fabrică cu desenuri patentate.

Kolozsvár, str. Monostor nr 70

Se recomandă publicului din loc și provincie: primește montarea edificilor a odăilor și bucătăriilor, precum și cafenele, biurouri, și prăvălii mai departe lucrează portale după desenul dat sau după adesele propriu dela cele mai simple până la cele mai complicate cu preț favorabil și eșecutate cu punctualitate.

Lucrul bun și frumos nu e scump.

Masă de desen patentată atât pentru școli cât și pentru scopuri particulare, potrivită pentru orice formațiune corporală. — Primesc aranjarea bisericilor a școalelor și a loquintelor, a cafelelor blurourilor etc. după modele date sau după desene proprii dela cea mai simplă executare, până la cea mai complicată.

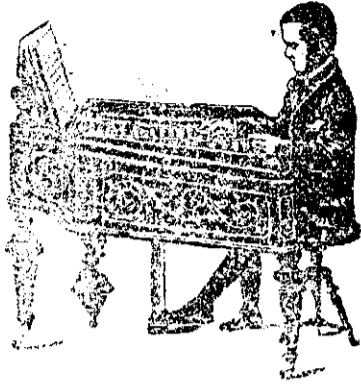
Chugyik Sándor, B.-Csaba

Fabricant de cimbele.

Pregătește cele mai bune

cimbele,

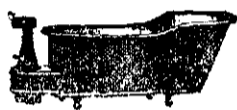
precum și repararea tuturor instrumentelor cu coardă pe lângă garanție și prețuri moderate.

In Sibiu (Nagyszeben).

Vanele de baie Stuchlich

O piesă e numai cu 40 de cor.

Incăleşte în 3/4 de oră 150 de litri de apă, pentru care consumă ca combustibil numai 10 fileri de cărbuni de lemn.

O vană de încălzit numai 24 cor.

Lungimea fundului vanei 122 cm.

„ „ „ „ Înălțimea de 60 cm. „ „

Comandele se eștuesc imediat și se trimit cu rambursă.

Gustav Stuchlich

Entengasse 17. HERMANSTADT. Saggasse 15.

Recomandat de ministerul de culte și instrucți
— Multe recunoștințe —

ZWÖRNER B.

PREPARATORUL DE ÎMPĂIAT ANIMALE

KOLOZSVAR, Rozsa-u. 7 sz.

Animalele să se trimită cât se poate de proaspete și nebelite. Trebuie indicat în ce formă să se întâmple prepararea; mamiferelor mai mari să li-se scoată intestinele. — Pentru împachetare socotesc numai cheltuielile mele.

Preparație îngrijită, artistică, în formă naturală, lucru trainic, prețuri moderate!

* * *

Prăvălie românească.

Gabor Beres

GLUJ, (Kolozsvár) Kossuth Lajos u. 7. Telefon 654.

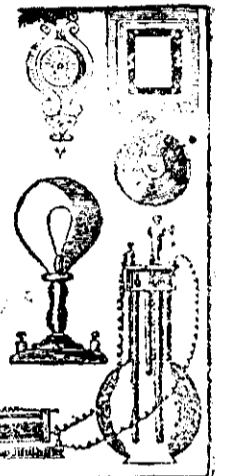
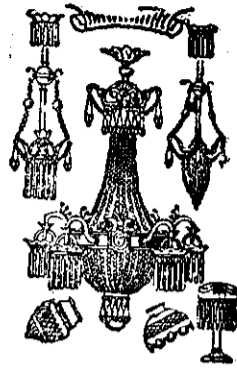
Montare de iluminat cu electricitate, montare de telefon, sonerii electrice, parafulgere.

Magazin stabil:

lămpi în formă de lustru, și de brațe de pereți

precum și tot felul de obiecte pentru electricitate

Reparaturile le săvârșesc pe lângă garanție așa în loc, ca în provincie.

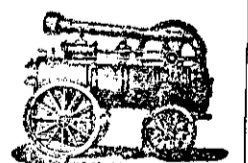
Szatmáry Mihály

MEȘTER DE CAZANE

Szeged, strada Pille nr. 25.

Intreprindere atât în loc cât și în provincie tot felul de reparări de cazane, mașini și locomobile la moare de aburi și fabricii de șpirt. Aceste le eșeptuește cu preturi favorabile și pe lângă garanție

La chemare prin scris, vin în persoană ori și unde.

In atențiunea părinților!!

Tot felul de trăsurii pentru copii

dela cea mai simplă până la cea mai înfrum-eșată se pot procura dela mine : cu prețuri favorabile.

Trimit preț-curent gratis și scutit de debitul poștal, tuturor, cari se vor provoacă la ziarul acesta.

Oberth Vilmos

comersant de ferărie și magazin de mașini de economie.

MEDIAȘ (MEDGYES).

Schuller Gaşpar, neguţator de bu-
toaie şi de doage
PÉCS

E mai presus de orice concurenţă prin magazinul său bine asortat potrivit cerinţelor timpului. Face din materialul cel mai bun

butoaie de vin de bere şi de spirt, putini şi căzi cu preţul cel mai favorabil. Depozit permanent în bu-
toaie gata.

La chemare se duce ori-
unde.

Materia de zidit al veacului al XX-lea.

Nisipul de ciment, pietrii de ciment, fărmituri de țigle de ciment, ciripă, piatră, nisip și pietrulițe

zac ca un capital mort

în multe părți, deși cu ajutorul unor mașini simple se pot transforma în

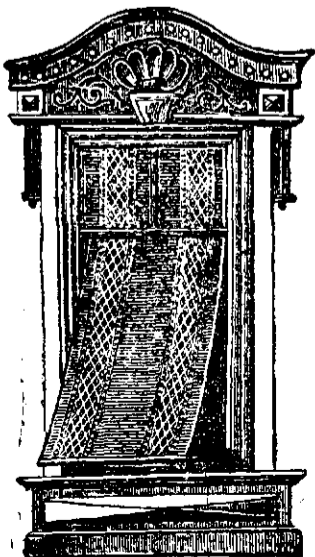
BANI GATA!

Cereți gratis și franco un **prospect** și modeluri, țigle, baloturi și ciripă de casă și se trimite franco 20 de kilograme din materia crudă (nisip sau pietricele) pentru fabricare de probă, fără spese.

Cheltuiala la 1000 buc. cărămizi este	20 cor.
„ „ 1000 „ ciripe preg. „	42 „
„ „ un balot de cărămizi „	17 „

Se caută re-
prezentant. **Büschitz Mór, Komárom.**
Strube Henrik, Weida.

Primul reprezentant al fabricii.

Atențiune!

Dacă aveți atențiunea a campăra
rolete pentru ferestre

atunci cereți modele și preț curent, care se va trimite porto-franco.

Când veți cere acestea, vă rugăm să dați lățimea și înălțimea ferestrei și totodată să spuneți dacă roleta trebuie să fie de scândură de pânză sau stofă. Ca stimă:

NETTEL L.

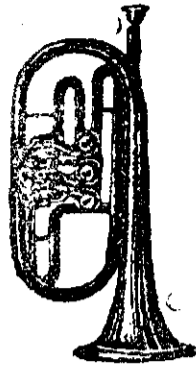
fabrică de rolete.

PÉCS, Indoház utca 23.

Carl Raab

Cel mai mare magazin cu aparat de muzică din comit.
Bácsbodrog. Zombor, str. Zrinyi.

Ujvidék, str. Duna 5 (lângă Promenadă).

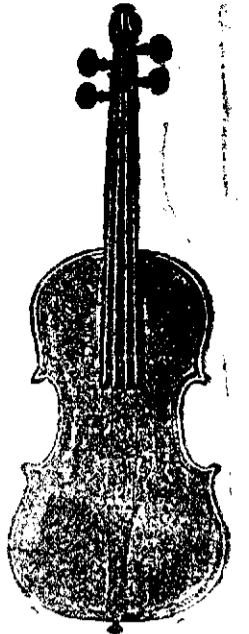

Aparate fabricate proprii și anume: vioare, celo mari, mici, trambiiți, flaute, clarinete, tobe mari și mici, baș-tambure de rangul întâi, harfă de forma ferei, — le recomand cu toată căldura. Harmonice, gramofone, fonografe și alte asemeni aparate, atât cu corzi de piele cât și de oțel din țară cât și străinătate în cel mai mare asortiment.

Drege orice aparat muzical, specialiști are la dispoziție.

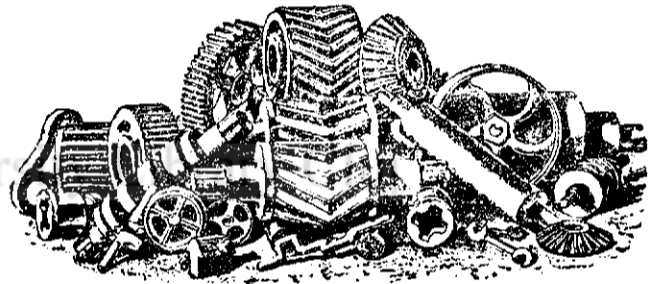
Catalogul prețurilor trimis ori cui gratis și franco.

Atrag mai ales atențiunea on. public asupra atelierului meu de reparaturi special și cu puteri excelente de lucru, unde se repară tot felul de instrumente în mod special și sub supravegherea mea personală pe lângă probă și garanție.

Se află de vindut în deposit:

2 cazanuri de furt cu țiavă (45□ suprafața de temperatură. 1 mașină de aburi (25 HP). 2 mașini de tăiat paie. 2 mașină de treerat Sirok. 1 mașină pentru funii de paie. 1 pompă centrifagală. 2 pompe cu canat. 4 pompe de fringhii. 1 pompă stabilă de vin. 1 pompă de perete de mână cu forțe motorică și cu mâna 3 motoare electrice cu 10, 3 1/2 și 1 1/2 HP. 1 sfăr-mător de cucuruz (porumb). 2 mașini cu perie arcuită pentru

cernut, Bartzer patent. 1 căutar de animale (1500 kg. forță de greutate). 1 mașină pentru astupușe. 1 rășniță de mână. 1 mașină pentru lucrări de lemn. 2 mașini de sfredelit zidul. 2 rezervoare conținut 20—25 Hctli. 1 mașină de mână pentru ierbă. 1 pompă de foc nouă pentru edificii de țară.

Mai de aproape la di:

Bartzer István
Temesvár

ELISABETSTADT.

Emausgasse Nr. 2.

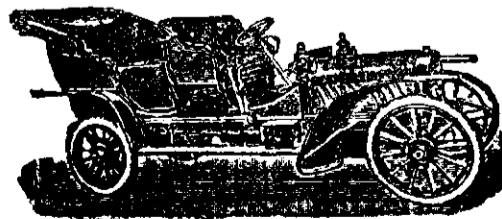
GROSZ MIKLÓS

primul stabiliment din Timișoara pentru fabricarea automobilelor, pentru reparații, emailări și nich.

Temesvár-Józsefváros, str. Eötvös 40 casă proprie.

Fabricație de

automobile pentru transport de persoane și mărfuri.

Motociclete sau părțile lor constitutive în prețuri ieftine de concurență.

Preț-curenturi ilustrate stă la dispoziția oricui.

Toate reparațiile atingătoare de specialitatea aceasta să execută repede și solid și să socotesc prețuri foarte ieftine.

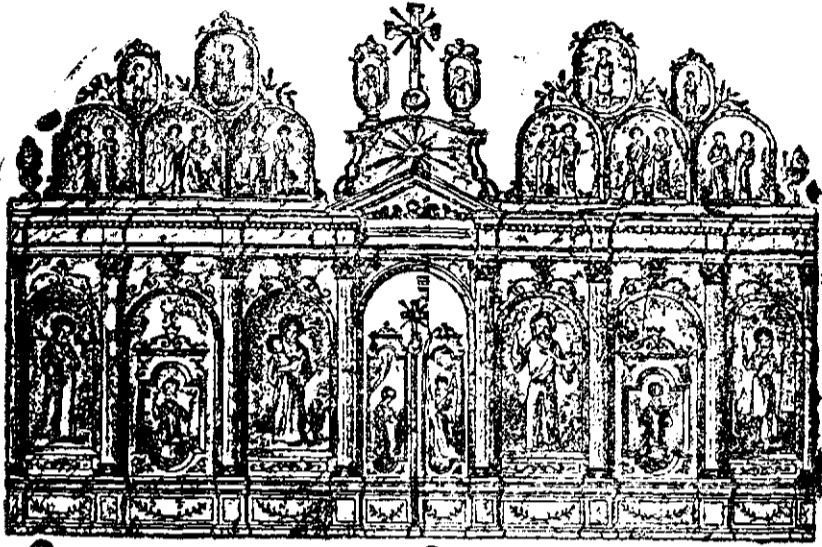
Telegramele să vor trimite pe adresa:

Automobil-Garage Grosz Temesvár.

SZABÓ SÁNDOR

SCULPOR, AURITOR ȘI MĂESTRU DE ALTARE
SZATMAR, BATHORY-U. 18.

Mă angajez se fac
altare noi, amvoane, morminte sfinte,

Statui sfinte din piatră, lemn sau imitație.
Renovarea lucrurilor vechi o primesc cu prețuri reduse.

Tablonurile noi de altare le fac cu ajutorul pictorilor celebri. În atelierul meu am un depozit de decoruri gata de biserici și odăi.

Mai departe atrag atențiunea onor. preoți să viziteze atelierul meu unde am gata încă în reliefuri, cari reprezintă stațiunile lui Hristos pe Golgota.

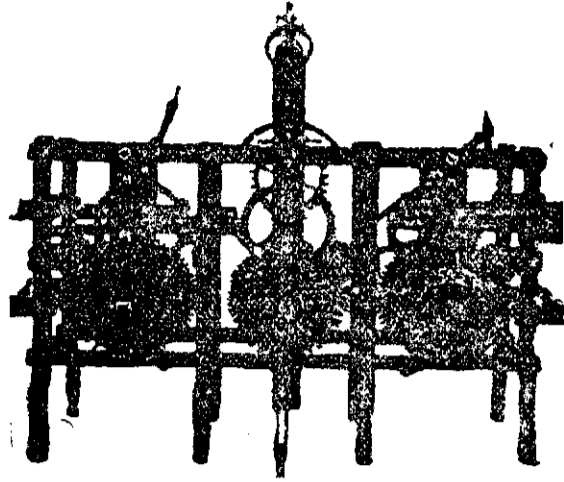
Desenuri și proiecte trimit gratuit. — Pentru a ușura negocierile mă duc pe chețele mele ori și unde. — Aurirea se face cu aur catalin.

Fondată în 1885.

Peterka Lajos

Fabrică de ciasornice de turn, angajată cu contract de capit. Budapesta.
Budapesta IV., str. Bástyá nr. 22.

Prăvălia :
V., strada Váczi nr. 57.

Face pe lângă prețuri moderate și garanție de mai mulți ani ciasornice de turn — școli — castele și casarme, primește de asemenea și repararea lor.

Fiind chemat se duce ori unde în persoană, budget face gratuit și trimite porto-franco ori cui.

Johann Nedits

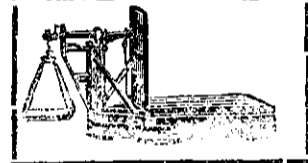

Ferar de instrumente, lăcătuș de mașini și mechanic.

Versecz, Barosplatz.

Recomandă onoratului public, fabricatele sale proprii, ca

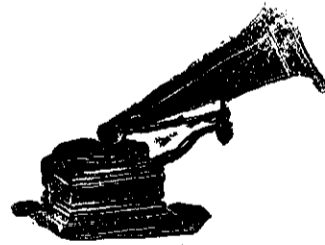
Biciclete,
Fântâni,

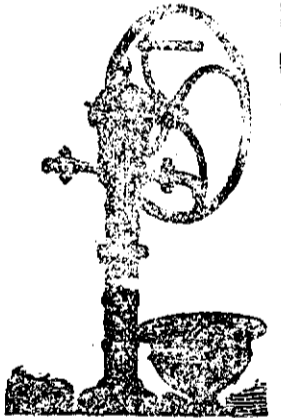
Cântare,
Pumpe,

Stropitoare cu peronospora, de rechisite.

Conducte de cauciuc, și
Gramofoane,
cu prețurile cele mai ieftine.

Repara-
turile, sau
ori ce co-
mande vor
fi execu-
tate cât se
poate de
bine. - - -

Grosz Nagy Ferencz,

farma-
ciat :: **Debreczen** :: farmacia ::
<Arany egyszaru>

Hajdusági
Bajuszpedrű.

Védjegy.

.....
.....

MUSTAȚA E FRUMOASĂ
dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și
potrivirea mustețelor, pregătită
din materie neunsuroasă. Efec-
tul se vede foarte iute și
cu siguranță. Scutit prin lege.
Un borcan 50 fil. Prin poștă
se trimite numai 3 borcane cu
2.15 Cor. Cu rambursă gratuit.

.....
.....

MEDICAMENT
PENTRU VOPSIREA PĂRULUI

la culori blond, brunet sau negru. Efect la moment.
O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau musta-
ța o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înă-
sproștă părul. O sticlă cu medicament pentru ori
și ce culoare 4 cor.

Prin reclamă la progres!

Cea mai bună fabricație și cel mai ieftin izvor
de a-și procura cineva instrumente mu-
zicale de tambură

Andrija Car

Ruzigna ul 1. **ZAGREB** Vlaska ul 22.

A. CAR

Își recomandă tamburele fabricație excelentă dela cele
mai simple până la cele mai complicate cu preț moderat.
Preț curent trimite gratuit și porto franco.